

“X PLENO DO CONSELLO DE COMUNIDADES GALEGAS”
Xoves 28 e venres 29 de xuño de 2012.
Santiago de Compostela.

RELATORIO SOBRE A GALICIA EXTERIOR NO SÉCULO XXI

MULLER E XUVENTUDE

Facer unha análise das perspectivas do noso colectivo para o século XXI no contexto presente non é tarefa doada. Son moitos os factores a ter en conta e non menos as incertezas nun mundo en permanente ebulición e no medio dunha crise económica, social e de valores que xa é global e que nos afecta en dobre instancia, como cidadáns de Galicia e como residentes nos diversos países de acollida.

Pero este escenario adverso desafíanos tamén a buscar novas alternativas e opcións para soster o presente, e é sen dúbida un momento oportuno para analizar o futuro despois do moito que se falou e o pouco que avanzamos nalgúns materias de importancia.

A historia do noso pobo e o fenómeno da súa emigración universal é un tema que xa foi analizado en sendos traballos do máis diversos e a eles remitireime dando por coñecido ese aspecto tan importante da nosa existencia, para centrarme na análise de certos aspectos do pasado, o noso complexo presente e tratando de botar luz nun futuro que se formula canto menos incerto e desafiante.

Estes son momentos para analizar coa maior obxectividade posible nosa situación actual, o que o noso pobo soubo ser noutros tempos en calquera lugar do mundo onde se afincou, os nosos erros e os nosos acertos, pero completamente desprovistos de hipocrisía e co convencemento de que confesarnos connosco mesmos nos permitirá unha análise obxectiva e encontrar as solucións necesarias, xerando propostas para avanzar de cara ao futuro unidos na colectividade, sen distincións de ningún tipo e detrás dun só obxectivo, o ben común.

Debates do pasado, realidades do presente

Para encarar o camiño cara a unha nova etapa, sempre é necesario deixar atrás o sendeiro xa percorrido e aprender do que nos ten ensinado, sen esquecerlo, pero sabendo recoñecer cando é tempo de pensar en novos horizontes porque certas metas se foron cumprindo. Así as cousas, é preciso declarar que na nosa colectividade o rol da muller non será cuestionado nunca máis, se efectivamente temos intencións superadoras de cara ao futuro.

Facer unha análise do papel que debe ocupar a muller neste século resúltame anacrónico. Co correr dos anos o xénero feminino demostrou que o seu lugar está á par do masculino, nin por enriba nin por debaixo, sobre todo cando se teñen en conta factores como as capacidades intelectuais, o potencial de traballo e as aptitudes dirixenciais de ambos os dous xéneros. A única diferenza que considero apreciable e á súa vez marabillosa, é a sensibilidade con que a natureza dotou a muller, que tamén pode ser ruda e valente, como as nosas mulleres emigrantes, traballadoras incansables, e ao mesmo tempo esposas sen cuxo coidado e compañía ningunha xesta tería sido posible, pena que haxa os que non entenderon que ese coidado e apoio debía ser mutuo. Mulleres que hoxe son excelentes profesionais sen deixar de ser nais, don marabillosos,

por algunha razón privado ao home, con que Deus bendiciu as mulleres, as que ao igual que a flor, esconden no seu cáliz o marabilloso segredo da vida.

O papel da muller no século XXI non admite discusión nin obxeccións, menos aínda cando nos múltiples aspectos das sociedades destacadas mulleres produciron cambios e ocupan hoxe lugares de importancia. É innegable o soxuzgamento á muller e o relegamento a que foi sometida noutra época, pero nos últimos plenos excelentes traballos trataron este tema detallando as consecuencias e explicando os mecanismos que se utilizaron, polo que non entrarei neses detalles neste traballo, remitíndome aos mencionados e só intentando falar aquí do presente e o futuro.

Nun mundo no que a muller goberna países, dirixe organismos internacionais, ocupa postos destacados en asociacións transformadoras da vida cotiá, ou preside entidades da nosa colectividade, xa non debería haber lugar para a hipocrisía de certas voces masculinas que gaban ás entidades que teñen mulleres na presidencia ou en destacados lugares das súas directivas, sen darse conta que nas súas propias entidades a muller segue relegada e lonxe de ocupar espazos de decisión. O dereito á dignidade, a protección e a igualdade de oportunidades, son dereitos universais e humanos, nin de xénero nin de clase.

A mellor proposta neste sentido é non ser cómplices dos que enchen as súas bocas de palabras que os seus corazóns non senten e as súas accións nunca transformarán en obras. Reclamemos os estados que modifiquen as leis que sexan necesarias para garantir o respecto á igualdade de oportunidades. Apoíemos aos máis capaces para chegar aos cargos públicos ou privados e ás directivas das entidades dende os lugares que ocupemos, independentemente da súa ideoloxía, relixión, xénero ou da súa elección de vida. E se algún de nós non é coherente nas súas accións coas súas palabras, fagámolo saber, o silencio é o peor dos cómplices na morte das liberdades individuais.

Os debates no século XXI xiran entorno á identidade de xénero e á violencia de xénero, non a recoñecer a muller uns dereitos que nunca deberon ser postos en dúbida. Hoxe que a violencia de xénero se dá en ambos os dous sentidos, miles de mulleres morren por maltrato e moitos homes suicídanse polo maltrato psicolóxico. Talvez poidamos pensar nas nosas entidades como axentes multiplicadores da loita contra a violencia de xénero, espazos dende onde a través da contención e a integración, a familia, calquera sexa a súa composición, se preserve resgardada dos vicios da sociedade de consumo e as adiccións.

Se realmente queremos camiñar de cara ao futuro neste recén iniciado século XXI, non podemos seguir debatendo unha cuestión que xa non admite dúbidas nin controversias, e sexamos garantes coas nosas accións cotiás, de que a igualdade de xénero foi un debate do século XX e é unha realidade innegable do século XXI.

Os mozos, un presente que busca construír futuro.

No mundo da globalización, o consumismo e o individualismo, as novas xeracións presentan novas concepcións da vida e do seu ámbito, se sumamos a iso o afastamento da participación social, nacido do descreemento á política como axente de transformación, e poderíamos dicir certa desilusión coa realidade; non cabe dúbida que o presente da xuventude esperta interrogantes de cara ao futuro da sociedade en xeral. A crise mundial que se nos presenta non só económica, senón tamén social agrava o illamento, polo que se non empezamos a buscar novos mecanismos que acheguen aos mozos ás entidades, o noso futuro como comunidade estará destinado a unha integración dispersiva cos nosos países de acollida, que pouco a pouco nos ira diluíndo como a espuma que se perde no mar.

Hoxe debemos ser críticos coa nosa análise da realidade, connosco os dirixentes, cos mozos e coa sociedade en xeral. Só poñendo as cousas no seu debido lugar e asumindo cada quen o rol e

a responsabilidade que temos é que poderemos formularnos sinceramente camiños de encontro e progreso conxunto.

Falta de participación e compromiso.

Imos levar o dito a números e para iso tomarei o último informe da Dirección de Xuventude de la Xunta de Galicia e o marco referencial, (vinculante para nós), será a xuventude residente en Galicia. Así vemos que só un 13,3% dos mozos galegos colaboran con ONG's, que a un 68,7% a política lle interesa pouco ou nada, un 61,6% non ten interese en colaborar con entidades sociais ou políticas e un 38,7% non cre nos partidos políticos. Este panorama sería absolutamente desalentador se non aclarásemos que xorde do mesmo estudo que estes números van baixando ano a ano e se vai ampliando a participación; un recente exemplo é o fenómeno do 15 M ou a primavera árabe, para falar doutros lugares do mundo, e como a xuventude deixou por un momento o seu estado de pasividade.

A xuventude de finais do Século XX e principios do XXI pode aparecer máis individualista e quizais menos comprometida que as xuventudes pre segunda guerra mundial, que dun e outro lado facían culto á militancia poñendo ata a súa propia vida ao servizo dos demais e das súas ideas, aparece tamén diferente da xeración revolucionaria posterior ao maio francés. O que é propicio analizar entón é que entre esta e aquelas xeracións comprometidas e dunha participación activa houbo guerra, violencia, ditaduras, persecucións e mortes, as que afastaron da participación á xeración bisagra entre unhas e outra. Sería inxusto non recoñecer que existiron honrosas excepcións de compromiso e traballo social, pero o certo é que os números das organizacións internacionais sen fins de lucro e as dos diferentes países viron flutuar o seu número de participantes no sentido antes mencionado.

Este novo século, cunha participación "in crescendo" da xuventude, achega un condimento que facilita pero á súa vez dificulta a participación, este é a virtualidade. Internet, as redes sociais e o ciber activismo, favoreceron o traballo en rede, o intercambio, a visibilidade das organizacións e a difusión cunha velocidade asombrosa, non obstante o cal, tamén xeraron certa sensación de que a participación de alguén, sentado na comodidade do seu fogar, pode ser chamada activa. Nesta orde de cousas, debo dicir que vimos como o que fixo grande ás nosas entidades da emigración foi a participación activa, e neste caso podemos agregar "efectiva" dos nosos antecesores, os cales restando tempo do seu traballo e ás súas familias levantaron coas súas propias mans e con moito sacrificio as entidades que hoxe coñecemos, e levaron adiante unha política de intercambio permanente entre o noso colectivo, xa sexa dende o social ou dende o artístico e cultural. Vaia neste momento do meu traballo a miña sincera e sentida homenaxe a todos eles.

A crise económica é outro dos factores que sen dúbida afectan á participación xuvenil. A necesidade de traballar para manterse e en moitos casos a necesidade de emigrar ou re emigrar para poder conseguilo, entre outros desencadeantes da crise económica como o paro, a perda de expectativas, a perda da autoestima, son sen dúbida factores que afastan os mozos da participación en ONG 's e afondan o individualismo. Debemos encontrar nas nosas entidades os mecanismos ou as actividades para dar contención a eses mozos, para que poidan encontrar nos nosos centros lugares dende onde poder crecer na súa vida persoal e profesional. Os nosos antecesores demostráronnos que o mellor xeito de soportar as crises é estando xuntos, compartindo as penas e encontrando solucións aos problemas no día a día, axudándonos os uns aos outros. Máis alá de calquera análise da realidade, unha crise non é escusa para os galegos. Se unha crise, por máis mundial que esta sexa, desármanos como colectivo, é porque non aprendemos nada dos nosos pais e os nosos avós, é porque non respectamos nin sequera nosa propia historia.

Diferentes formas de sociabilizar.

O contraste dos tipos de participación formulado con anterioridade, é un dos elementos a compatibilizar no novo século. É evidente que a "sociabilización efectiva", (chamarei así á presencial, cara a cara), é a que deu orixe ás nosas entidades, xa que os nosos paisanos buscaban encontrarse e compartir cos seus pares todo aquilo que botaban de menos de Galicia. Pero non é menos certo que as redes sociais, as páxinas webs, os correos electrónicos, etc. pódennos brindar unha nova forma de encontro e de intercambio. Agora ben, a "sociabilización virtual", (é a que permite o intercambio pero a distancia e sen contacto físico), pode non considerar a existencia de espazos físicos e a necesidade de mantelos e pode non ser un método seguro xa que a virtualidade pode dar lugar a anonimatos nocivos ou á atemporalidade de opinións.

Ambas as dúas formas conflúen na necesidade do home de relacionarse, pero o que non pode escapar á nosa análise é que as relacións humanas, ao igual que as plantas deben ser coidadas no día a día para que dean bos froitos e non se murchen. É polo dito que sosteño que a "sociabilización virtual" é un complemento da "sociabilización efectiva" e nunca poderá ser unha substitución desta. Teremos que ver de que xeito logramos un equilibrio tal entre ambas as dúas que nos permita unha sorte de sociabilización integral que dote á nosa colectividade das ferramentas necesarias para non perder as nosas raíces e aproveitar os recursos de crecemento que nos dá o século XXI.

Os que queren Por que non poden?.

Ao igual que na análise da situación da muller existen as voces que se congratulan pola existencia de mozos nas entidades ou reclaman a súa participación, pero que nada fan para que eles se acheguen, non os integran á toma de decisións e en moitas ocasións só cansan ou desilusionan os mozos que se achegan ás entidades ou á colectividade, e cando isto último sucede, volven levantar as súas voces con palabras que os seus corazóns non senten e as súas accións nunca transformarán en obras. Por sorte tamén existen os casos nos que os dirixentes de maior idade si brindan espazos aos mozos para integrarse á dirección efectiva dos centros, e xeran os lugares de expresión suficientes para que os mozos queiran achegarse ás entidades.

Talvez a diferenza máis clara entre estes estilos de dirixencia sexa que, ao ler estas liñas os primeiros sen dúbida séntense comprendidos na segunda parte da análise precedente e os segundos non son consentes de que esa segunda parte fala deles porque senten que aínda lles falta por facer. Estes estilos vense reflectidos, case sen quere-lo, nos encontros de mozos, os de mozos por mozos e os que moitas veces se organizan só para cumprir cun programa da Xunta, así como nos actos nos que se convoca os mozos das entidades para manter encontros con algún funcionario. Neses actos confluímos todos e podemos percibir cando unha actividade está realizada por e para mozos e cando non, do mesmo modo que sabemos quen é quen, canto e que espazos cada mozo ten na súa entidade.

Recordo un evento deste tipo ao que asistiron dous mozos que preguntaban na porta por "o acto dos españois", sen saber que ían facer, a quen ían representar, nin a quen ían ver, pero que á hora das presentacións foron exhibidos como membros da Comisión de Mozos dun Centro. Unha triste realidade na que todos somos cómplices, mozos e dirixentes se cando as detectamos non as deixamos á luz, para que cada quen asuma as súas obrigas como é debido e para que os espazos vacantes nos centros non sexan ocupados circunstancialmente por mozos que só están para as viaxes ou para a foto, pero que ningún sacrificio achegaron á súa entidade ou ao colectivo ao que pertencen, todo isto en detrimento da imaxe daqueles que se o fan, con moito sacrificio e achegando o mellor de si.

A Xunta de Galicia dende hai moito tempo vén traballando pola inclusión dos mozos, con programas de formación e apoio económico. Reflexionemos canto responsables somos pola utilización deses fondos, se os mozos que participan en campamentos ou en "escolas

abertas"non benefician á súa comunidade coa experiencia e os coñecementos adquiridos. Alguén asina esas solicitudes! Os directivos das entidades somos responsables pola boa utilización deses programas.

Indo máis ás bases, invítoos a pensar canto representa no presuposto de cada entidade o diñeiro investido nos mozos, pero non o que se pode gastar pensando que é bo para eles, senón o efectivamente administrado por eles nas súas actividades, e do mesmo modo pensemos canto diñeiro fan ingresar ao centro as actividades dos mozos. As entidades debemos destinar presuposto para as actividades que interesen aos mozos, cunha mentalidade integradora e pensando nese gasto como un investimento a futuro, pero tamén se debe concienciar a eses mozos da necesidade de que as súas actividades xeren ingresos para a entidade.

As nosas asociacións deben ser auto sustentables, e ese esforzo compartido no que mesmo se pode dar saída laboral aos nosos mozos, require do exercicio de reflexionar xuntos acerca dos cambios que se deben realizar para adaptar as entidades a este século, esixente e competitivo que nos toca vivir.

Lamentablemente cada vez que se formula o dito recentemente resulta inviable, produto dos personalismos e os modelos obsoletos que por tradicionais non se cambian, coma se a tradición fose algo ríxido e estático, sen recordar que o mesmo Castelao nos dixó que a tradición é evolución permanente.

De só pensar que levo 10 anos como o presidente máis novo do meu colectivo, e que a brecha de idades se achega cada vez mais timidamente non pode deixar de alarmarme, asústame ver que algúns dirixentes xa non estean aparafusados á cadeira, se non que son a cadeira, é dicir o centro que representan hai 20 anos ou máis, se irá con eles ou cando peche o bar. Tamén me alarma que non haxa mozos que vendo isto non reaccionen, ou baixen os brazos ante os atropelos dos supostos donos da verdade. Nos meus 15 anos de actividade dentro da colectividade galega vin como moitos mozos dun enorme potencial se afastaron decepcionados por non poder cambiar a realidade na que vivían, algúns levaron a súa vocación de servizo a outra parte, outros simplemente dedicáronse aos seus proxectos persoais e no mellor do casos achéganse á súa entidade ou a algún evento da colectividade de cando en vez.

Pero Que pasa con esas entidades que son conscientes que non poden convocar máis mozos dos que teñen ou ningún? Como en todo, recoñecer as nosas limitacións é dar o primeiro paso, despois diso é mester apreciar as fortalezas e debilidades nosas e do noso ámbito e xerar puntos de encontro no intercambio. Seguramente poderemos ter algo que alguén necesite ou considere útil e haberá quen vexa o mesmo cara a nós. É alí onde se empeza a traballar para realizar actividades ou celebracións conxuntas, por separado a convocatoria era baixa, xuntos aumentará seguramente. Deses vínculos institucionais xurdirán vínculos interpersoais que motivasen para a tarefa conxunta. Só despois de experimentar o traballo co outro, compartido esforzos e loitado por obxectivos comúns é que podemos empezar a pensar en fusións que permitan a continuidade das entidades e as axuden a non perder o seu patrimonio nin a súa identidade individual.

As entidades que en lugar de buscar camiños de achegamento e integración efectiva, respectando as particularidades de cada un, prefiran quedar á espera dun milagre estarán condenadas ao fracaso. Non falo de fabricar sectarismos que viciados pola política ou os intereses persoais non conduzan a nada e absorban a enerxía das entidades, estes movementos son como o cancro que silenciosamente consume o pequeno órgano no que comezan, pero que lentamente toman o corpo. O caciquismo, os sectarismos e a falta de empatía atentan contra o futuro das entidades e contra a colectividade toda.

A humildade dos maiores e a súa tolerancia son dous elementos fundamentais para que os mozos se sintan cómodos nas nosas entidades e libres de crear e imaxinar novas opcións. Coa

humildade saberán entender cando é momento de deixar o espazo ás xeracións posteriores para continuar co labor, coa tolerancia poderán equilibrar o ímpeto que dá a falta de experiencia e talvez as distintas perspectivas que xera ver a realidade dende diferentes xeracións e con diversas historias de vida.

Non é menos certo que tamén os mozos debemos ser humildes e tolerantes, humildes para saber respectar aos que poden pensar diferente e para non querer cambiar as realidades dun día para o outro arrastrando todo ao noso paso e tolerantes para entender que estar parados en diferentes lugares da historia obríganos a saber aceptar os tempos dos demais e razoamentos diferentes aos nosos produto da experiencia de vida ou a precaución que outorga esa experiencia. Ambas as dúas xeracións necesitamos o mesmo para buscar o mesmo obxectivo, a supervivencia da Galicia exterior.

Nun traballo anterior presentaba unha alegoría ao respecto que creo que exemplifica ben o como e o porqué traballar xuntos é o primeiro paso para ter o éxito asegurado. Naquel traballo dicía que "Para poder crecer, as nosas institucións necesitan da experiencia dos nosos maiores e da forza da xuventude, como o canteiro para pulir a pedra necesita do cicel para dirixir axeitadamente a forza do mazo, do mesmo modo é necesario canalizar a través da experiencia dos maiores a forza da xuventude. Por separado, posúen un valor relativo, pero unidas teñen o valor de poder cambiar a nosa incerta realidade nun futuro venturoso.

" Se só a forza do mazo golpea a pedra, esta pódese partir e non serviría para nada, perderase; se só o cicel golpea a pedra, preservarase a esta última, o golpe será máis preciso, pero demorarase moito máis en conseguir un traballo rematado ou non se logrará nunca. Só o uso axeitado desas dúas ferramentas poderá permitir ao canteiro facer da pedra un traballo máis perfecto, unha nova obra; de igual modo só a correcta unión de experiencia adulta e ímpeto novo poderán revitalizar as nosas entidades facéndoas mellores e renovándose cada día para avanzar permanentemente cara ao futuro.

Dende aquel primeiro Consello de Galicia de hai case 60 anos, no que Neira Vilas falaba do futuro da colectividade en mans dos mozos ata hoxe correu moita auga baixo a ponte, as realidades e as xeracións cambiaron moito, pero segue intacto o amor polas nosas orixes e a profunda convicción do que somos.

Para rematar invítoos a que non nos conformemos, non nos conformemos con que "non" hai opcións", non nos conformemos con que "todo tempo pasado foi mellor", non nos conformemos con que "sempre se fixo así e non o imos cambiar", non nos conformemos con "non interésalles por iso non se achegan", non nos conformemos con "non déixannos participar" ou con "non escoítannos", non nos conformemos co pouco ou o moito que podemos dar, en definitiva, NON NOS CONFORMEMOS! Melloremos a nosa realidade día a día, é posible se aprendemos a escoitarnos, se aprendemos a ver no outro a un par e non a un inimigo, se comezamos a identificar os problemas comúns e a buscar as solucións conxuntas, é posible se deixamos de cualificarnos e empezamos a valorarnos, é posible se abandonamos un pouquiño de "eu" por "nós" e sobre todo, é posible se somos conscientes de que nas nosas mans, nas de todos, mulleres, homes, adultos, novos esta o ancestral legado dos nosos maiores e a identidade dos nosos predecesores.

A nosa terra foi nai fecunda de mentes brillantes e corazóns inquedos que deixaron a súa pegada na historia, en todas as aéreas e lugares nos que se desenvolveron, mulleres e homes que souberon ser fortes como María Pita e sensibles como Rosalía, aguerridos como Bóveda e Castelao, racionais como Valle-Inclán e Blanco Amor, pasionais como Celso Emilio, visionarios como Paz Andrade. Homes e mulleres que cos seus esforzos e desventuras levantaron monumentos a Galicia en todo o mundo, polo que hoxe, cada vez que alguén se para fronte a unha das nosas entidades en calquera cidade, pode pensar "por aquí pasou un galego", pero só nós sabemos a honra, o orgullo e a alegría que significan ser e sentirnos galegos. É polo

dito que os invito a compartir o sono de que ese pobo, tan universal como as almas dos que nos precederon, siga presente e viva para homenaxear a memoria dos nosos antepasados e festexar o promisorio futuro da nosa posteridade.

Hijos de Arentey y Centro Villamarín Perojano Mutual, Cultural y Recreativa

INTEGRACIÓN E FUSIÓN DE ENTIDADES GALEGAS DEL EXTERIOR

Galicia coma se dun pobo bíblico se tratase, coñeceu en carne propia as maldicións dos textos sacros, xa que as súas xentes partiron en "Éxodo" a terras máis benignas. Esta idea de "ÉXODO" bíblico é reformulada polos intelectuais do *rexurdimento* galego do século XIX, dando lugar a unha orixe celta e non bíblica das emigracións galegas. Segundo Manuel de Murguía (17 de maio de 1833- 2 de febreiro de 1923) na súa obra Galicia¹- *"A verde Erin, esa outra irmá de Galicia, polos seus homes e polas súas desgracias tanto como pola beleza, parecía chamalos con voces coñecidas; e alá foron, alá asentaron, alá deron principio á unha nova familia real e á unha nova dominación."* -o primeiro mítico asentamento galaico en terras foráneas é en Irlanda.

Breogán é o pai da Nación Galega así como fundador de Brigantio, construtor da Torre de Hércules e pai de Ith, o primeiro emigrante galaico. Conta a lenda que un día de inxente claridade no aire, Ith, viu dende a Torre de Hércules as terras de Irlanda, e iso o induciu a emigrar á conquista daquelas terras avistadas.

Unha vez este gran guerreiro chegou a terras de Irlanda foi asasinado polas xentes nativas do territorio, entón o seu fillo Mil ao saber a noticia embarcou cara a aquelas terras para dar morte aos asasinados do seu pai. A lenda remata coa vinganza de Mil contra os pobos de Irlanda, xa que serán sometidos polos míticos guerreiros galegos.

En palabras de Murguía²:

"Polo pronto a maioría dos escritores van acordes en afirmar que certos pobos coñecidos co nome de Milesianos e que eran orixinarios da nosa Galicia, desembarcaron en Irlanda, bateron á os Thuatha-Dé-Dannan e apoderáronse do país. Ith, en quen D'Arbois, fiel á o seu sistema, pretende achar o Prometeo irlandés, conduciu os celtas galegos á as chairas da súa nova patria. Era fillo de Breogán... "

Son dúas veces e en dúas páxinas da obra Galicia as que Murguía necesita para recordar que a orixe das migracións do pobo galego está incardinada ao propio amanecer da nación de Breogán; partindo disto Pondal e Pascual Veiga crearon na Habana, en 1907, "Os Piñeiros" que se converteu no actual Himno Oficial de Galicia.

Ith emigrou a Irlanda pero os galegos dende os seus inicios (Reino de Galicia -Ordoño 910-914-) emigraron cara a outras localizacións dentro da Península Ibérica.

Os primeiros asentamentos importantes do pobo galego encontrámoslos nas zonas fronteirizas con Galicia, aínda que na Idade Media tamén foi moi importante a colonia galega establecida nas "extremaduras" como consecuencia da reconquista cristiá. Polo tanto podemos marcar tres liñas migratorias distintas na Idade Media:

- *Camiño de Santiago (principios do S. IX).
- *Zonas fronteirizas con Galicia.
- *Zonas reconquistadas aos musulmáns (s.IX).

---

¹ España os seus monumentos e artes- Su natureza é Historia. Galicia por Manuel Murguía. Establecemento Tipográfico-editorial de Daniel Cortezo e C^a. Rúa de Pallars(Salón San Juan) 1888. (pág.129).

² España os seus monumentos e artes- Su natureza é Historia. Galicia por Manuel Murguía. Establecemento Tipográfico-editorial de Daniel Cortezo e C^a. Rúa de Pallars(Salón San Juan) 1888. (pág. 129-130).

Chegada a Idade Moderna baixo o reinado dos Reis Católicos, ábrese dúas novas vías migratorias: Por un lado está Granada, que se converte noutro destino para os galegos como repoboadores das terras conquistadas, sendo a Alpujarra granadina onde se encontre maior número de asentamentos. A outra nova vía migratoria será América, pero non será ata os séculos XIX e XX cando grandes continxentes de persoas enchan os buques que partirán dos portos galegos cara a un novo mundo do cal moitos non retornarán.

No século XVI a Corte dos Austrias trasládase definitivamente a Madrid e será nese momento cando os galegos cambien todos os destinos peninsulares por ter un lugar na Corte converténdose no principal destino da Península ata chegados os anos '60 do século XX; tendo en conta as migracións existentes e continuas primeiro cara a Sevilla e despois a Cádiz.

As provincias galegas experimentaron unha inxente perda de poboación como consecuencia dos fluxos migratorios, aínda que o descenso da mortalidade catastrófica (mortes provocadas por pestes, guerras e fames na Idade Moderna) e un aumento da natalidade deu lugar a un crecemento demográfico total de máis de 500.000 persoas entre o Censo de Floridablanca ata o inicio do século XIX.

En grandes liñas o continente americano converteuse no principal destino dos éxodos galegos da época contemporánea e non cambiará esta situación ata os anos 60-70 do século XX, que é cando lle chega a quenda a Europa e o resto da Península como destino principal das partidas. Os movementos migratorios teñen lugar principalmente como consecuencia dun conxunto de tres factores, que son:

- *crises ou pobreza do país de orixe.
- *eliminación de leis que prohibían a liberdade para poder emigrar no país de orixe.
- *condicións favorables no terreo económico-social do emigrante no país receptor.

Aínda que segundo Whelpley na súa obra "The Problem of the Immigrant", formula a emigración como causa: natural, económica, política e artificial; pero apártase bastante da realidade galega.

Unha vez os tres factores anunciados anteriormente forman un conxunto dá lugar a que a poboación descontenta poida abandonar a súa terra por outra que promete mellor, provocando así gran cantidade de desaxustes sociais, éticos, políticos... no país de orixe.

Non podemos esquecer que é a partir da entrada en vigor da Constitución de Cádiz de 1812, cando desaparecen as penas de confiscación dos bens daqueles que emigraban de forma legal e cumprindo o servizo militar.

De 1812 ata 1853 é o período que comprende maior número de abusos fronte aos emigrantes, que son tratados como mercadorías e son amoreados nos barcos que os transportaban. Despois da R.O.C. do 16 de setembro de 1853 regularase: Países onde se pode emigrar (América do Sur e México - dado que existía representación estatal española), quen pode emigrar e as obrigas mínimas que deben de cumprir as empresas de transporte (navieiros).

Os emigrantes galegos saíron maioritariamente da súa terra empurrados pola necesidade como ben nos recorda D. Manuel de Murguía³:

Non temos unha soa cidade populosa, porque todo elemento de riqueza se escatimou as nosas poboacións durante tres séculos; sobre os nosos campos pesaron sempre tanto e tan duramente os impostos, que pode dicirse que pronto os veremos desertos. A emigración non é xa un mal pasaxeiro, e si unha necesidade. Ata hai pouco, só se ausentaban os homes: quedaban acá as mulleres traballando as súas herdades e sendo lazo indestrutible que unía ao emigrante á patria... "

³ Murguía, Manuel. O Rexionalismo Galego. Imprenta a Universal. Habana 1889. (Páx. 37)

Tan só encontramos algúns galegos que foxen de España despois do final da Primeira República (1874) a consecuencia duns ideais políticos esnaquizados pola nova restauración borbónica.

Reafirmándonos no dito polo catedrático X.M. Beiras: «A emigración galega supón a renuncia á revolta; cremos que ninguén quixo facer a "Revolución" en Galicia xa que había que romper con todo o existente e construír unha "Nova Galicia", polo que se optou por emigrar. Dende a emigración tratouse de crear sociedades onde os emigrados podían estar en contacto coa realidade da Terra, creando órganos dentro destas sociedades que buscaron beneficios para os emigrantes e para a terra de orixe.

As primeiras sociedades creadas por e para os emigrantes de ao outro lado Mar foron as Sociedades de Beneficencia; sen ter en conta as sociedades con fins só relixiosos como a "Sociedade Apóstolo Santiago" de 1804 en Bos Aires, "Real Congregación do Apóstolo Santiago" de 1747-68 en México ou outra análoga na Cuba do século XVIII⁴, en España está o caso da "Real Congregación nacional do Apóstolo Santiago de Mayor".

**"INDULGENCIAS
Y GRACIAS CONCEDIDAS POR N.SS.MO P. BENEDICTO XIV.
A LA REAL
CONGREGACION NACIONAL DO APOSTOL SANTIAGO EL MAYOR,
UNICO PATRON DE LAS ESPAÑAS,
compuesta de Naturales, y Originarios del Reino de Galicia.
y
Establecida en la Villa, y Corte de Madrid,
Bajo la Real Protección de nuestros
Catholicos Monarcas..."⁵**

Alá por novembro de 1840 fundouse a "Sociedade de Beneficencia Española de Tampico" a primeira xurdida na emigración. Un ano despois fundouse dentro do territorio español a "Sociedade de Beneficencia de los Naturales de Cataluña en la Habana" (xa que de entón Cuba era parte do territorio patrio).

Os mecenas AntoniFont i Guasch e José GenerBatet foron os impulsores da primeira sociedade catalá na Habana, e o espírito da devandita sociedade recóllese no seu regulamento: "asociación puramente piadosa", "pura caridade", moral e relixión cristiá, "benéficas"...

As leis españolas eran bastante restritivas á hora de deixar crear este tipo de asociacións e non é ata o ano 1871 cando nace a segunda sociedade de beneficencia en Cuba, "Sociedade de Beneficencia dos Naturales de Galicia".

Años máis tarde xorden os "Centros Galegos" que se converterán no tipo de asociacións máis características da emigración galega, o primeiro en ver a luz foi o de Bos Aires e constitúese a partir do Manifesto seguinte:

«O Centro Galego de Bos Aires vén, simplemente en uso do seu libérrisimo albedrío, a realizar o progreso en todas as esferas da humana manifestación, xirando en torno das súas propias conveniencias, que son as da patria, e dando a esta, en virtude dunha lei física e social ineludible, esplendor e gloria. Galicia non esquece as súas tradicións, nin aínda quere facer desaparecer o ensino da súa historia heroica. O seu evolutivo movemento importa algo máis

---

⁵ Este símbolo [/] significa que remata o reglón e se inicia outro. O texto esta transcrito directamente do orixinal, propiedade do autor.

que as conveniencias de localidade e familia; importa tamén prez e honra para a nosa querida España. Os galegos que dela vivimos afastados, que por ela suspiramos, queremos non dar alento aos rigores con que nos maltrata o infortunio: por iso, para combatalo, imos crear a nosa caixa de Aforros, por iso, para non dar incentivo, coa nosa apatía, á diatriba dos estraños, e aínda dos propios (vergoña causa dicilo!) que descoñecen nosos antecedentes e cuxa ignorancia acumula sobre eles o colmo de necias preocupacións, imos bañar o espírito e a refrescar a mente nas augas saudables do ensino común, formando bibliotecas e levantando templos do saber; por iso, para non vivir separados uns doutros cal móbiles sen luz nin vida, dirección nin compás no espazo, imos areunirnos nun centro determinante onde o mozo como o ancián, o sabio como o de modestos alcances, o proletario como o hacendista vivan a existencia expansiva da harmonía e da comunicación, discretamente alimentada pola protección que todos, dun modo simultáneo e recíproco, nos debemos, aquí, onde os pesadumes son tan grandes e os medios de desterralas, tan débiles ofrécense nos.

Con este propósito digno o Centro Galego chama aos seus comprovincianos, é dicir aspira a que nos brazos da recreación se mitiguen os pesares do ostracismo xera; que por medio do capital acumulado, aprendamos virtudes de economía e insensiblemente labremos recursos abondo para retornar a Galicia, facendo así non estéril o froito do traballo, da constancia e da emigración; que o alcance de todas as intelixencias e de todas as fortunas estean as obras clásicas, modernas e contemporáneas dos nosos escritores natos, sen exclusión dos tesouros que acumula xeralmente o movemento intelectual de España; que os socios concorran ás Escolas nocturnas detrás da instrución para os seus fillos e a eles mesmos; que non arribe un só galego ás praias desta República sen achar ao instante entre nós a familia; isto é, a substitución da que acaba de deixar e a protección debida ás súas lexítimas aspiracións; e, por último que no seu seo non sexan xamais indiferentes as angustias de Galicia».

Neste ano 1879 apareceron os catro primeiros centros galegos de América Latina:

-O Centro Galego de Bos Aires é a primeira entidade destas características, e convértese Manuel Barros no seu primeiro presidente. Esta sociedade contaba con prestixiosos intelectuais galegos como César Cisneros Luces ou Manuel Vázquez Castro, ambos os dous de ideas políticas contrapostas.

César Cisneros foi o presidente da comisión que levou a cabo a redacción dos estatutos da Entidade, cousa que non lle era nova xa que creara "Carta Branca" en Montevideo e "O Galego" en Bos Aires (primeiro xornal galego e galleguista de Sudamérica fundado o 27 de abril de 1879).

Intelectual preocupado pola idea de rexeneración de Galicia, utilizou para tales fins o seu diario como ferramenta necesaria para sementar a idea do republicanismo anticlerical contra a restauración borbónica posterior á Primeira República. Pola súa banda Manuel Vázquez Castro, persoa de grande influencia na sociedade bonaerense, opúxose aos ideais de Cisneros, xa que non lle gustaban os continuos ataques ás clases adiñeiradas.

A consecuencia destas e doutras discrepancias a vida desta sociedade foi curta pero intensa, xa que crearon clases nocturnas de alfabetización, banda de música, unha beneficencia para os emigrantes necesitados... e celebraron os primeiros Xogos Florais que se realizaban en América, no ano 1881 (non hai que esquecer que os primeiros Xogos Florais de Galicia celebrados o 2 de xullo de 1861 na Coruña, foron posibles grazas a xenerosidade dun emigrante galego en Puerto Rico, Pascual López Cortón⁶..).

---

⁶ Pascual López Cortón naceu en Cedeira en 1817, e con tan só 12 anos marchou cara a Puerto Rico. Años máis tarde casou con Julia Viqueira, emparentando así coa familia do escritor Xoan Vicente Viqueira (o que foi letras galegas). Ademais D. Pascual estaba emparentado con Francisco Bastón e Cortón, primeiro presidente do Centro Galego de Barcelona

O Centro Galego de Bos Aires desaparece en 1892 e non é ata a morte do insigne compositor Pascual Veiga que se retome a idea de volver reconstruír a sociedade. Será o día 2 de maio de 1907 cando renaza esta magna entidade platense.

-O Centro Galego de Correntes, foi o segundo Centro Galego que viu a luz, o día 3 de agosto do mesmo ano.

-O Centro Galego de Montevideo, nace o 30 de agosto de 1879 e segue co seu labor ininterrompido ata o día de hoxe (e que sexa por moitos anos).

-O Centro Galego da Habana xorde dunha noticia dada polo avogado e xornalista Waldo Álvarez de Ínsula no "Eco de Galicia", para a creación dun "Ateneo Galego", como casa dos galegos da Habana. Esta idea foi moi ben acollida pola comunidade alí residente e nese mesmo ano créase o Centro Galego da Habana que se converterá nunha entidade singular no campo da instrución (só nun ano xa contaba con máis de cen alumnos matriculados, que se instruían en linguas estranxeiras, contadorías, historia...), da beneficencia, da medicina...

Nos primeiros anos da vida asociativa a sede era de aluguer e non será ata o ano 1905 cando compre o Teatro Tacón⁷, soar que se destinará á edificar o Pazo social da entidade, converténdose o Centro Galego da Habana nun dos edificios máis fermosos e singulares de toda Cuba.

Neste lugar da Antillas tiveron lugar algúns dos episodios máis significativos de Galicia, xa que sería na Habana onde se publicaría *Cantares Galegos* de Rosalía de Castro, como tamén verá a luz alí *El Regionalismo Gallego de Manuel de Murguía* nunha imprenta de oriúndos de Cataluña (Imprenta La Universal, da familia de Juan BusquetsLlinás). En Cuba interpretouse por primeira vez o himno galego o día 20 de decembro de 1907, e foi alí onde naceu a Real Academia Galega, tamén de alí veu o diñeiro para facer o mausoleo de Rosalía de Castro, os monumentos a Nicomedes Pastor Díaz (en Viveiro) e outro para a padronesa máis universal.

O Centro Galego así como os oriúndos de Galicia crearon multitude de publicacións diarias, quincenais, mensuais... galegas; pagaron colexios en Galicia para instruír o pobo galego; crearon unha arquitectura particular na súa terra que se denominou "indiana"...; dotaron cun dos

---

⁷Nunha memoria do Centro Galego da Habana encontramos esta noticia:

"Ningún suceso, despois da fundación da Sociedade, tivo tanta importancia para a Colonia como a compra do Gran Teatro Nacional e edificios anexos que constitúen a mazá en que está encravado. Esta adquisición, tan desexada pola xeneralidade dos socios, máis, que nada por demostrar con ela o noso cariño a esta Illa, conservándolle o monumento artístico de maior importancia que posúe, foi á fin realizada. Non esquecemos os esforzos que haberá que levar a consolidar a nosa obra, satisfacendo os compromisos contraídos; pero iso non nos arredra: sabemos que traballamos para Galicia e para Cuba, e a estas tanto amamos que cantos sacrificios fagamos por elas non nos han de parecer ofrenda axeitada ao que lles debemos.

E neste punto, un deber de xustiza imponnos recordar o nome do ilustre Señor Presidente da República, que ás consideracións que nos tiña dispensadas agregou a de felicitar cordialmente a Comisión que foi a visitalo e ofrecerlle os seus respectos con tal motivo, e á que manifestou estar convencido dos nobres sentimentos que nos guían. Esta proba da confianza que lle merecemos, debemos apreciala en toda a súa importancia. Chegue, pois, ata el, o testemuño do noso profundo recoñecemento.

A Comisión encargada da grandiosa adquisición de que falamos formárona os señores D. Secundino Baños, D. Casimiro Lama, D. Juan José Domínguez, D. Diego Montero, D. Miguel A. García, D. José Fernando Fuentes e D. José López Pérez.

A Xunta acordou un voto de grazas ao Sr. D. Diego Montero e outro ao Banco Nacional, pola eficaz axuda que nos prestaron para levar a feliz termo as negociacións. "

elementos máis simbólicos a Galicia como é bandeira galega; tantas e tantas cousas fixeron que encheramos follas e follas de episodios en pro de Galicia feitos polos galegos alí instalados.

Dende a formación destes primeiros "Centros Galegos" en América Latina, creáronse gran multitude de asociacións galegas por todo o continente americano. Só faremos un pequena enumeración dalgunhas creadas na illa de Cuba:

Agrupación Artística Galega
Alianza Aresana de Instrucción
Alianza de Villamarín
Asociación da Baña e as súas Bisbarras
Asociación de empregados da Benéfica
Asociación de Naturales de Ortigueira
Asociación Galega
Asociación Galega de Cienfuegos
Asociación de Galegos e descendentes
Aurora de Somozas
Concello de Silleda
Becerreá e a súa Bisbarra
Betanzos e o seu Partido
Burgás e Candamil
Carballiño e o seu Partido
Casa de Galicia en Guantánamo
Centro Unión Ourensá da Habana
Círculo Habaneiro de Naturales da Devesa
Club " Os Larpeiros" de Matanzas
Club Compostelán
Club Chantada e o seu Partido
Club Estradense
Club Fonsagrada
Club Lalín
Club Navia de Suarna
Club Villarino
Concepción Areal
Chantada, Carballino e as súas Bisbarras
O Val de Lemos
O Val do Ouro
Emigrados de Ríotorto
Federación Ortegana
Ferrol e a súa Bisbarra
Consagrada e o seu Partido
Franza e Seijo
Grañas de Sor
Fillos de Berguenrencia
Fillos de Buján
Fillos de Cadeira
Fillos de Callobre
Fillos de Corbelle
Fillos de Galicia e os seus descendentes⁸
Naturais de Ortigueira da Habana

---

⁸ Algunhas das publicacións galegas de Cuba: Aires dá Miña Terra (1892), El Eco de Galicia (1878-1900), Galicia Moderna (1885-1890), La ilustración Galega e Asturiana (1879-1881), La Patria Gallega (1893), La TierraGallega (1894-1896), La Voz de Galicia 1892...

Pena Galega de Camaguey
Pena Galega de Ciego de Ávila
Unión Galega de Camajuani

Así encontrámonos con centos de asociacións galegas fundadas en Cuba a partir daquel buque insignia que foi o Centro Galego da Habana. Ese asociacionismo que se dá no Caribe é moi diverso xa que hai: Clubs, Casinos, Ateneos, Sociedades de Instrución, Sociedades de Recreo, Sociedades Mutualistas, Bancos de Aforros, Panteóns... (e acontece o mesmo en toda Latinoamérica).

Toda esa multiplicación de asociacións mostraba as diferentes necesidades da sociedade emigrada alí establecida así como o lugar de onde eran orixinarios, xa fose a parroquia, o municipio ou partido xudicial.

Pertencer a unha entidade ou a outra era moi significativo xa que podía haber dúas entidades de oriúndos dun mesmo municipio, pero unha ser dunha parroquia e outra dunha distinta.

Os Centros Galegos eran o referente de todas as asociacións xa que neles se concentraban a maioría dos servizos que demandaban os emigrantes, toda esta situación asociativa complícase tras a Guerra Civil na que se da un novo tipo de "migracións" galegas: o exilio.

Bos Aires converterase na Capital da Galicia no exilio, aínda que non hai que esquecer a Montevideo, a México, a Nova York... como referentes da cultura galega do século XX.

O Centro Galego de Bos Aires é o punto neurálxico da Galicia emigrada (xa sexa voluntaria ou forzosa), posúe un dos sanatorios máis importantes de América Latina (xuntamente co de Casa de Galicia de Montevideo) que contou en moitos momentos con máis de 100.000 asociados, entre os cales hai que destacar a Dona Evita Perón, Castelao...

Tamén posúe unha imprenta da cal saíron publicacións como Edicións Galicia, colección Citania; libros como *Pranto Matricial de Paz-Andrade, Pensamento e sementeira* de Antón Villar

Ponte, *Galicia non Espello de Francisco* do Riego... a produción cultural desta entidade é de tal magnitude en todos os campos (pintura, escultura, lingua, arquitectura...) que é imposible numerar todo o feito en favor de Galicia.

Venezuela será o último país de destino da emigración galega cara ao continente americano, xa que a finais dos anos'60 e os '70, Suíza, Francia, Alemaña... suplen ao novo continente na recepción de fillos de Galicia (hai que contar que non temos en conta o caso peninsular). Os máis de dous séculos de migracións galegas provocan en Galicia diferentes problemas dende todos os puntos de vista, xa sexa político, relixioso, cultural, demográfico, ético, social... Partimos da afirmación:

«A emigración galega significa a negación constante do dereito máis elementais da persoa: o dereito á propia vida no propio país. Esta frase dita polo profesor Bordes é unha das realidades máis claras do pobo galego, xa que a vulneración deste dereito natural dos galegos vai acompañada sempre da vulneración doutros dereitos positivos das lexislacións vixentes xa sexa en España, Cuba ou noutros.

Roberto Mesa comentaba sobre a implantación de colonos galegos por parte do goberno español en 1854 na illa de Cuba:

«Xa temos, pois, na Antilla Mayor, xunto ao escravo negro, o escravo galego, que sería eufemismo chamalo doutro xeito e crueldade falar de emigrado".

O comentario de Mesa é moi certo xa que foi na AntillaMayor onde se creou o primeiro campo de concentración, e alí quedou a parte da colonia galega.

A igrexa católica, principal institución relixiosa de Galicia, nunca viu ben a emigración porque segundo eles se corría gran perigo moral por parte dos emigrantes así como da xente que rodeaba a un retornado.

O Cardeal José Martín de Herrera vía nos novos estados americanos perigos constantes para a fe dos católicos galegos como era a perda da moral, romper coa vida levada no país de orixe, deixar de lado a relixión polo afán de riquezas... e as seitas masónicas.

Nunha circular dada por este mesmo cardeal a finais do século XIX, enumeraba unha serie de normas de obrigado cumprimento para os futuros emigrantes casados:

«1. Ningunha muller debe emigrar sen obter a licenza do seu marido, nin este sen o consentimento da súa muller.

2. A emigración do marido ha de recoñecer como xusta causa a necesidade de adquirir recursos para levantar as cargas do matrimonio.

3. Sempre que o marido, con causa xusta, se separe da muller para emigrar a América, ten que prover dos medios de subsistencia daquela e dos fillos, se os tivese...»

Todas as normas teñen lugar despois dos acontecementos sociais, isto é, que moitos pais de familia tivesen marchado a América esquecéndoselles as súas familias, o cal deu lugar a que quedasen en Galicia moitos esposas con fillos a cargo, e ante este conflito social a Igrexa ditou normas de obrigado cumprimento para os católicos.

Este exemplo é unha das múltiples disposicións da Igrexa en contra da emigración e non cesara neste empeño aínda que o destino das migracións cambie. Temos como exemplo esta carta da Comisión Católica da Emigración do ano 70:

COMISIÓN CATÓLICA ESPAÑOLA DE MIGRACIÓN
DELEGACIÓN DIOCESANA
Bo Xesús, 2,2º LUGO
Amigo e compañeiro sacerdote:

O domingo -1º de Advento- á calor dunha esperanza renovada doutro ano litúrxico que nace, a Igrexa recórdanos unha das súas máis profundas inquietudes: AS MIGRACIONES.

O que intento con estas letras é soamente recordarche unha data e un tema. Non son necesarias moitas explicacións porque ti, non só coñeces coma min ou mellor o problema, senón que vivilo nas súas consecuencias: pobos sen xuventude, só quedan vellos e algúns nenos, terras abandonadas. Un futuro difícil para a nosa relixión e unha gran sensación de fracaso. Tamén sabes dos problemas que rodean as vidas dos que marcharon: ó suburbio das grandes cidades, lingua e costumes estraños, explotación, e tantas cousas como ameazan os seus valores familiares, relixiosos, patrios, etc.

Non son desertores ou simples aventureiros; a maioría son seres animosos e decididos; fóronse empurrados pola necesidade, en busca dunha promoción e benestar para sí e para os seus, que na súa terra non puideron encontrar.

A súa decisión ten moitos riscos e eles sofren máis do que supoñemos. Se sofren xa é cousa moi nosa. Buscan en nós unha acollida íntima; somos os máis obrigados a crear unha opinión

pública favorable no medio de tantos como os condenan dende o seu egoísmo; non podemos facernos eco do xeito de pensar duns poucos que por comodidade querían que a maioría se afundise nunha situación tan pouco prometedor como a que lle brinda o campo de Galicia e aínda as nosas capitais.

Pero tampouco quedaremos tranquilos aínda que saibamos que triunfaron economicamente porque sabemos que a cambio eles deixaron, ao partir, moitas cousas que doen; fóronse sen formación e sen preparación e isto fai penoso o seu camiño; gran parte están desatendidos no humano, no social e no relixioso. O diñeiro estranxeiro aínda que fose moito, non é salario abondo que compense tanta perda (polo menos os sacerdotes así pensamos).

Este DÍA DAS MIGRACIONES é unha chamada para que nos solidaricemos con tantas dificultades e amarguras duns irmáns nosos. Neles está Cristo peregrino, desprazado.

Unha emigración non preparada e desatendida é sementeira de odio cara á sociedade que antes non se preocupou e agora non os comprende e esquécese.

Mira con simpatía este tema e sementa esa preocupación cristiá que sentes. Se os teus poden contribuír en algo economicamente, pensa que axudan con iso ás institucións que a Igrexa crea para protexer tantos valores dos emigrantes.

Grazas. Un abrazo.

Francisco Díaz Prieto
DELEGADO DIOCESANO
O ASOCIACIONISMO EN CATALUÑA.

OLE OS PARVOS!

Don Tiberio, vostede é o home
de máis santa cara de España.
Non ten nin unha onza de entendemento
nin pensa, nin ve, nin fala,
pero, en todos os asuntos,
mete cullerada
dun modo que alí en Castela
din meter a pata.
Que se trata de facer museos?
Don Tiberio xa desbarra.
Que se quere comprar algún obxecto?
Don Lupandas brama que brama
facendo suposicións absurdas,
presentando denuncias falsas,
e sempre poñendo a proa
aos que pensan e traballan.
Vostede é un destes suxeitos
de moleira mediocre
cravados dentro dos moldes
de Don Quijote de la Mancha,
que emigraron de Castela
para non morrer de fame;
viñeron en Barcelona
pensando que isto era Jauja,
e, esgrimindo a doce lingua,
das copas agretadas,

fartáronse de cocido,
e, en lugar de darnos as grazas,
concebiron o propósito
de sacarnos a todos de casa
para converter Cataluña
en porto de Arrebatacapas,
en comedores de burros,
en hostel de mortos de fame,
en inmenso catre de folgazáns,
e en gorida de todas as ratas
que continuamente emigran
daquel celeiro de España
que tanto diñeiro nos custa
duns anos cara a agora.⁹

Podemos encontrar gran cantidade destes artigos, chistes, comentarios, historias e outros análogos nunha pléiade de xornais, libros e demais publicacións da época debido á chegada das primeiras grandes ondas de man de obra inmigrante; neste caso dedicado ao primeiro vicepresidente do Centro Galego de Barcelona.

Esta situación de burla e escarnio cara á poboación chegada a Barcelona perdura durante moitos anos, así podemos encontrarnos ante afirmacións nos anos '60 como:

"Galego que non fagas iso, galego que non fagas o outro"

Faise unha utilización do termo "galego" como sinónimo de "covarde", pero non é o escarnio só contra os oriúndos de Galicia senón tamén contra murcianos, andaluces...

Facendo referencia a Candel e a súa obra *Elsaltrescatalans*, os murcianos son considerados peores que os galegos xa que ata o rei Carlos III dita unha disposición militar que rezaba así: "prohíbese ascender a sarxentos aos ladróns, delincuentes, "murcianos" e xente de malo vivir". Desta afirmación pretendidamente histórica hai que dicir que o letreiro de "non se admiten ladróns, delincuentes, murcianos e xente de malo vivir", utilizábase nas feiras, e o termo "murciano" proviña do termo latino *murciar* (sinónimo de "distraer", "furtar"...) e non do xentilicio dos oriúndos de Murcia. As teorías de Candel, así como algunhas das súas afirmacións e os datos históricos que achega póñense hoxe en cuestión:

"Cada ano viña a Cataluña un exército de forasteiros de 25.000 a 30.000 persoas" (referíndose aos traballadores da Exposición Internacional de 1929 aínda que el fala da Exposición Universal, e esa é de 1888)".

"O que pode pasar neste fantasmagórico ano 2000 e pico é que domine unha poboación de fillos de emigrantes. [...]. Para moitos non é un gran consolo. "

"E que, si se segue este ritmo, no ano 2040 non terán cataláns, ou cataláns, chamémoslos, puros"
"Claro, o que pasa é que non se acaban de decidir a nomear cataláns aos que naceron aquí de pais de fóra"

Hai que dicir que as opinións vertidas por Candel son persoais, individuais e excepcionais, xa que a sociedade catalá e máis concretamente a barcelonesa caracterízase por ser unha sociedade receptora aberta a todas as culturas dos novos cidadáns.

---

⁹ K.O.K.

Referente aos escarnios que saían publicados nos xornais, dicir que eran normais xa que encontramos burlas semellantes noutras sociedades receptoras como foi a de Cuba, Arxentina... e xorden en minorías da sociedade receptora como resultado do medo á chegada de gran número de inmigrante descoñecidos ata aquel momento.

"No fondo dun barranco
canta un negro con afán:
Ai, nai, quen fose branco,
aínda que fose catalán! "

Esta copla cantábase Na habana durante a Guerra de Cuba, e é exemplo de que non só en Barcelona ou en Cataluña se daba esta situación burlesca cara aos inmigrantes galegos, murcianos... senón que acontecía este cos emigrantes cataláns ou de calquera outra nacionalidade Na habana, en Bos Aires...

Estes movementos migratorios cara a Cataluña son moi fluídos dende os últimos decenios do século XIX ata principios do século XX, como resultado da falta de man de obra para realizar os traballos de construción que demandaba a cidade; polo tanto esta sociedade receptora non é estraña para os galegos, xa que no longo recorrido da historia atopámonos ante personalidades galegas establecidas en Cataluña, pero son suxeitos dispersos, que son absorbidos deseguida pola sociedade receptora co paso do tempo. Podemos afirmar sen ter medo a equivocarnos que os galegos levamos máis de sete séculos emigrando a terras catalano-aragonesas. Mostra desta emigración son os contratos de traballo que lles fan a María de Triacastela e a Domingo Pascual Pousa.

Partindo destes dous primeiros documentos encontrados podemos ver unha nova corrente migratoria galega cara ao Mediterráneo, e concretamente a Barcelona, xa que será a Cidade Condal a residencia de ambos os dous traballadores. Con estes datos non queremos dicir que non existise emigración galega anterior ao século XIV en terras do Reino de Aragón, xa que estamos seguros da súa existencia, pero ao non encontrar documentación civil, administrativa, eclesiástica... que poida soste tal premisa marcamos como inicio a chegada de María de Triacastela.

María de Triacastela é filla de Gonzalvo e vén a Barcelona para criar un neno dunha viúva. A devandita contratación entre a viúva e María formalízase ante notario, polo que nos encontramos ante un contrato laboral cunhas formalidades xa establecidas pola tipoloxía de contrato. A transcripción do devandito contrato laboral reza así:

"María, de 18 anos, filla de Gonzalvo de Triacastela, do lugar de Triacastela, reino de Castela, contrátase como ama de cría con Guillem de Fonollet, mercador, cidadán de Barcelona, e con Sabela, viúva de Hugo de Monteagut, mercador, cidadán de Barcelona, para que aleite, durante dous anos a Joanet, fillo de Sabela, que ten seis meses. María comprométese a vivir con Sabela na cidade de Barcelona, no reino de Valencia e nos dominios do rei de Aragón. María recibirá unha paga de 40 libras: 20 libras por ano, e tamén unha muda, unha camisa e un veo. No caso que o fillo da ama de cría María, que ten tres meses de idade, falle de leite e non puidese encontrar unha ama de cría, ou ben puidese casarse, María poderá rescindir o contrato co consentimento de Duran Cruells, licenciado en medicina, e de Pedro GuillemJofre, cóengo da Seo de Barcelona. En todo caso, a paga enteira ou pro rata terá que dala o dito Duran Cruells".

Este documento está recollido no Manual do Notario Bernat Nadal un dos notarios máis prolíficos do reino catalano-aragonés, datado en Barcelona a día 7 de xuño do ano 1391 e fina o día 2 de xaneiro do ano 1392, aínda que o documento é do día 7 de xullo do ano 1391.

Este contrato laboral abre a historia dunha ampla peregrinación da poboación galega cara á Cidade Condal, xa que temos que ter en conta que os "segadors", añaiores, aguadores,

carreiros... son oficios que pasaron desapercibidos para a contratación laboral acompañando inevitablemente o seu esquecemento histórico. Nas fontes documentais relixiosas encontramos moitas referencias a persoas oriúndas de Galicia a partir da implantación das normas xurdidas do Concilio de Trento, xa que se obrigaba ás parroquias a posuír o "QuinqueLibrii", de tal modo teñen que constar inscritas as defuncións dos emigrantes galegos no libro de óbitos obrigatorio.

Deixamos de lado esta fonte, xa que só nos serve para facer un achegamento numérico aos suxeitos que compoñían a colonia galega establecida na Idade Media e na Idade Moderna na provincia de Barcelona, e centramos os nosos esforzos en establecer a situación social, económica, cultural... da colonia galega na provincia de Barcelona nos inicios do movemento asociativo.

En 1701 créase na Cidade Condal a primeira confraría de carreiros baixo a advocación de San Antonio, e no día do patrón realizaban "Els Tres Tombs" tradición que se segue a día de hoxe. Será baixo a advocación do Beato Sebastián de Aparicio natural da Gudiña (provincia de Ourense), cando xurda a primeira interacción de asociacionismo galego-catalán, xa que foi o patrón dunha escisión do grupo de carreiros da cidade de Barcelona. O Beato Sebastián de Aparicio emigrou da Gudiña cara a Extremadura a moi temperá idade, pouco despois embarcou cara á América, feito que deu lugar aos inicios da súa santidad xa que alí fixo unha gran fortuna á hora de amansar bestas e construír rodas e carros. Vestido con saial franciscano e de gran lonxevidade dedicou toda a súa fortuna a facer o ben a toda a comunidade creando o primeiro Asilo de Anciáns de México, doando gran cantidade de diñeiro a obras benéficas... Tanta santidad impregnou a comunidade galega residente en México e deu lugar a que "A Real Congregación dos Naturales e Orixinarios do Reino de Galicia en México" traballasen en favor da Beatificación de Sebastián de Aparicio.

No ano 1789 o Papa Pío VI elevou aos altares aquilo que se reclamaba dende América, e anos máis tarde no convento de "Framenors" en Barcelona, acollen a imaxe do Beato converténdose no patrón dunha escisión dos "carreiros" de Barcelona que a día de hoxe continúa.

Este feito é un dos primeiros no asociacionismo galego en Cataluña, e máis concretamente da provincia de Barcelona, aínda que tamén podemos encontrar membros da comunidade galega baixo advocación de Santiago Apóstol.

Mentres a confraría de Santiago Milhomes reunía os mestres sombreiros de Barcelona, que posuían unha capela na catedral da cidade sita ao lado da patroa das costureiras, os fillos de Galicia reuníanse ao lado do Santiago Peregrino. Este modelo asociativo relixioso non é novo, xa que o encontramos tamén en Latinoamérica, a novidade son as sociedades recreativas-culturais de oriúndos doutros países en España. Debido basicamente a unha dificultade legal, as asociacións desta tipoloxía nacen o finais do século XIX, axudadas polos grandes desprazamentos de xente cara ás grandes urbes europeas.

En Barcelona grazas á iniciativa dun galego nacido en Santa María de Neda, en 1841, como era Eugenio Serrano de Casanova, carlista e propietario do xornal Le Gazzete deas Tourist, consegue que Rius i Taulet faga na cidade unha Exposición Universal como as de París (1878), Frankfurt (1881), Burdeos (1882), Ámsterdam (1883), Niza (1884) e Amberes (1885). O proxecto de Serrano preséntase no Concello de Barcelona o día 11 de marzo de 1885, cando o conservador Albert Faura i Aranyó ostentaba o cargo de alcalde da cidade. A resposta foi unha negativa, xa que un informe de Josep Fontseré (Director das obras do Parque da Ciutadella) desaconsellaba o devandito proxecto. Montañés non conforme coa decisión creou unha sociedade en 1886 a cal defendía a idea de facer unha Exposición Universal en 1887. Esta sociedade publicaba un xornal que se chamou La Exposición. A insistencia de Serrano deu lugar a que o 9 de Xuño de 1885 a comisión de Gobernación do Municipio ditase un informe favorable ás intencións deste, e iniciouse así o proceso de creación da Exposición Universal. A complexidade do proxecto quedáballe grande tanto ao promotor, pola falta de liquidez, como ao

construtor dos pavillóns desmontables, Alexandre Sallé, segundo o alcalde Rius i Taulet, que os apartou por esta razón do seu proxecto. Este feito deu lugar a un esquecemento colectivo da figura de Serrano de Casanova, apartándoo rapidamente da historia de Barcelona.

Non será ata a Exposición Internacional de Barcelona de 1929 cando xurda de novo a figura de Serrano, e farao o propio Diario Oficial da Exposición dedicándolle unhas liñas.

O feito de que teña lugar a Exposición Universal de Barcelona de 1888 abre un período onde o número de emigrantes é maior como consecuencia da carencia de man de obra na terra receptora. Este maior número de inmigrantes galegos chega a Cataluña en grupos dando lugar a un proceso de resistencia e autoafirmación de galegidade. A resistencia a unha nova sociedade e a autoafirmación do seu lugar de orixe é o inicio da constitución das primeiras sociedades recreativas galegas en Cataluña.

A primeira interacción que coñecemos de creación dunha sociedade recreativa de oriúndos de Galicia en Barcelona data do día 22 de xaneiro de 1887. Nesta data convocábase a todos os galegos e asturianos, residentes na cidade de Barcelona e nas vilas limítrofes, para asistir a unha reunión xeral que tería lugar ao día seguinte ás 11 da mañá nas aulas da universidade, da praza Universidad; o asunto a tratar na devandita convocatoria era o proxecto de establecemento dun "Centro Rexional galego-asturiano. Esta chamada aos asturianos e aos galegos residentes na capital catalá tivo os seus froitos, xa que encontramos unha noticia no Diario de Barcelona (do día 11 de febreiro do 1888), na que se afirma que o día 11 ás 10 da noite se celebrará un baile de máscaras no local que ocupa na praza do Teatro o Casino Galego-Asturiano, datos que nos confirman a existencia de asociacións recreativas de galegas antes de rematar o século.

Non só a Exposición Universal demandaba man de obra, senón que se tamén as novas construcións que se estaban a facer no "Eixample" barcelonés (Ensanche) necesitaban traballadores da construción. Xunto cos peóns, oficiais... viñeron tamén carpinteiros, canteiros, xoieiros... e unha multitude de oficios que demandaba a nova corrente artística do momento como era o Modernismo. O sector ferroviario tamén atraeu unha multitude de individuos e familias a terras catalás v.g. as familias Taboada (asentada en Mollet), a familia Castro (asentada en Tarragona).

Levantáronse edificios, fontes, monumentos, hoteis, museos... desta época son; a gran fervenza de Auga da Ciutadella, o monumento de Colón, o museo de Xeoloxía, o Arco do Triunfo, o Mercado do Born, o Grande Hotel Internacional (construído por Lluís Domènech i Montaner nun tempo récord de menos de 90 días, e podía albergar 2.000 persoas), dotouse de luz eléctrica aos Corgos e ao Paseo Colón (1888)...

O crecemento de poboación que experimentou Barcelona nestas datas foi espectacular, pasouse de 272.481 habitantes en 1887 a 533.000 habitantes en 1900, iso foi grazas principalmente á chegada dos inmigrantes peninsulares e os emigrantes cataláns retornados da illa de Cuba (tamén doutras excolonias pero en menor medida). Ante esta situación económico-social xorden na cidade as primeiras asociacións de inmigrantes galegos e doutras zonas.

O termo "Casino", como se denominou a primeira entidade formada en Cataluña por galegos e asturianos, en referencia a unha asociación do século XIX é falar dunha entidade recreativo-cultural onde o primeiro obxectivo desta é o recreo, e a cultura queda reducida a algún recital ou similar. A principal actividade dos casinos era facer bailes (carnaval, magostos...) e festivais estacionais (primavera...), en ningún caso era facer unha defensa da cultura nativa como se formula no tipo asociativo "Centro".

Baixo o tipo asociativo "Centro" trátase de levar a cabo un equilibrio entre o recreo dos socios e a cultura (tanto da nativa como a do lugar de acollida), ademais inclúese a asistencia sanitaria e a instrución de todos os asociados. O termo "Centro" ten dous variantes, unha restritiva e outra

ampla. Se facemos utilización da aplicación restritiva do termo, tan só o Centro Galego e Asturiano da Habana, o Centro Galego e Asturiano de Bos Aires... e poucos máis cumprirían os fins, xa que só estes posúen:

- carácter recreativo- cultural.
- asistencia sanitaria.
- Instrución.

E se facemos unha utilización ampla do termo "Centro", entón englobaría moitas máis entidades, xa que tan só o fin social ten que cumprir a premisa de equilibrio entre o recreo e a cultura. Acolléndose a ese sentido amplo do concepto, abriron o camiño o Centro Catalán Da habana e o Canario, creados en 1885, e pouco despois o seguiron o Centro Galego de Barcelona e o Centro Galego de Madrid. Tanto o Centro Catalán e o Canario da Habana non tardaron máis de catro anos en desaparecer, cousa que non pasou co Centro Galego de Barcelona que fixo un intento de desaparecer o 7 de maio de 1903, segundo consta nunha inscrición á marxe no libro de inscrición de sociedades, pero non se levou a termo. O día 31 de marzo de 1892, sae publicado no Diario de Barcelona a seguinte noticia:

"O último domingo reuníronse no segundo piso da casa nº2 da rúa do Arc de SantAgustí os naturais de Galicia residentes nesta cidade, e constituíron unha sociedade que se denomina "Centro Galego". Na mesma reunión se elixiu, para formar parte da xunta directiva, as seguintes persoas:

Presidente, Excelentísimo Señor don Francisco Bastón e Cortón; vicepresidentes, don Ernesto Trigueros e Núñez e don Tiberio Ávila e Rodríguez; vogais, don Manuel Pérez Álvarez, don Ángel González e Noceda, don Juan Sanmartín e don Andrés López Hernández; secretarios, don Ubaldo Macías e Pérez e don Claudio Rodríguez Núñez; contable, don TicianoArnaiz e Arrechea; tesoureiro, don Juan Laporta e Closas; e bibliotecario, don Manuel Silva e Raíña. "

Este feito dá inicio á fundación do Centro Galego de Barcelona, que posteriormente se inscribirá no rexistro de sociedades como unha sociedade recreativa con sede no n.º 5 da Baixada de St. Miquel, Barcelona, o día 7 abril do ano 1892. E meses máis tarde sae publicado en prensa:

"Na xunta xeral celebrada no local do Centro Galego, Baixada de San Miguel, nº5, foron elixidos para a directiva os señores seguintes:

Presidente, Excelentísimo Sr. D. F. Bastón Cortón. - Vicepresidente: 1ºD. Ernesto Trigueros Núñez, 2º D. Tiberio de Ávila Rodríguez. - Tesoureiro: D. Juan Laporta e Closas. - Contador: D. Bonifacio López.- Vogais: D. Anxo González Noceda, D. Andrés López, D. Manuel Pérez Álvarez, D. Miguel Méndez. - Secretarios: D. Claudio Rodríguez Núñez, 2º D. Ascario López. - Bibliotecario: D. José de Pazos"

Así pois, o nacemento da sociedade Centro Galego de Barcelona ten lugar cando se inscribe no rexistro de sociedades, o día 7 de abril do ano 1892. Meses máis tarde da constitución en Barcelona dunha Sociedade de oriúndos de Galicia, constitúese en Madrid outro Centro Galego (novembro de 1892).

O Centro Galego de Barcelona é decano de todos os Centros Galegos de Europa e de España. Dende a fundación do Centro Galego de Barcelona, ata os nosos días podemos observar unha serie de períodos:

- 1892-1931
- 1931-1939
- 1939-1942
- 1942-ata os 70

- Dende os 70- actualidade.

Dende 1892 ata o inicio a proclamación da república é un período no que o Centro Galego de Barcelona manténse como única entidade galega na urbe catalá, e todas aquelas entidades galegas que xorden son ramificacións do mesmo Centro como v.g. A Rúa Gallega (colexio para fillos de emigrantes galegos).

Dende 1931 ata 1939, xorden unha pléiade de entidades galegas que mesmo se chegan a federar dentro de dous ámbitos (unha federación galega e outra, Federación de Entidades Rexionais de Cataluña) a única entidade que pertence a ambas as dúas é o Centro Galego de Barcelona.

A partir de 1939 ata 1942, como consecuencia da Guerra Civil se paraliza o modelo asociativo dado que as novas leis as contempla como ilegais, sendo o momento de fusión destas dado que baixo o paraguas de "Casa Galicia: Centro Galego de Barcelona" absórbense: Pena galega a Casa dá Troya, Centro Cultural Galego, Fillas de Galicia, Agrupación Cultural Galega, Coro Lonxe dá Terra, Cantigas e Aturuxos; entre outras.

Dende 1942 ata os anos setenta tan só se crean dúas entidades recreativo- culturais galegas que desaparecen mediante a disolución destas.

Co nacemento da Xunta e o restablecemento da Generalitat de Catalunya xorden outra vez unha multitude de entidades de distintas índoles pero cun nexos en común como pode ser a súa referencia a Galicia, como poden ser aquelas que a lei da galeguidade reconece ou outras como grupos de teatro galego, asociacións de empresarios galegos, lectorados de galego ou mesmo grupos políticos galegos.

Fronte a este resumo histórico da realidade da emigración galaica en xeral e en particular a catalá, podemos plasmar puntos de referencia fronte a un futuro incerto das entidades de galegas en Cataluña, que non é o mesmo que as americanas ou mesmo as doutras comunidades galegas establecidas en España como pode ser o País Vasco.

Barcelona xa non recibe a mesma ondada de emigrantes que podía recibir a principios do XX ou nos anos 70, por iso a subsistencia das mesmas entidades enfócase no mantemento dos lazos de unión cos descendentes daqueles que emigraron nas últimas ondadas e se asociou; ou atraer a esta nova emigración que se está a producir nos últimos anos e que se caracteriza por:

- É unha emigración menor que a dos anos 70, pero falando unha porcentaxe moi inferior case de extremos anecdóticos. Ademais de ser un fluxo descontínuo en individuos e no tempo.
- É unha emigración cun nivel cultural alto a diferenza doutras ondadas migratorias, sen importar a orixe do novo emigrante dado que pode ser urbano como rural.
- E o medio no que se encontra este novo emigrante non é o mesmo que o de fai 30 ou 40 anos, dado que pode aplacar a situación de indefensión ou mesmo "morriña" coa modernización do medio, é dicir dende novas tecnoloxías ata o estado social de dereito.

As sociedades xa creadas teñen, sempre dentro do ámbito catalán, que transformarse paulatinamente; dado que senón están abocadas a un envellecemento e mingua da masa social. Partimos da diferenciación das asociacións da diáspora en varios campos como:

- Tipoloxía: recreativas, culturais, asistenciais ou instrutivas.
- Sede: urbana ou non; local en propiedade, aluguer, cesión ou outros; sedes de entidades análogas próximas; sede en edificios modernos ou históricos...
- Aplicación das distintas leis xa sexa polo lugar onde se encontra a sede ou polas leis de Galicia.

- Personalidade xurídica da entidade: Federación, Asociación Cultural, Centro, Casa, Fundación...
- Tipoloxía de actividades: Día de Galicia, Letras Galegas, Bandas de Gaitas...
- Tipoloxía de masa social.

Para formular o futuro das entidades xorden preguntas das premisas anteriores como:

Están os mozos verdadeiramente involucrados nas entidades galegas?, Que ofrecen as entidades á xuventude? As premisas anteriormente mencionadas inflúen verdadeiramente no futuro das entidades?¿Qué ofrecen a Galicia as entidades galegas no exterior? Teñen que cambiar as entidades os seus obxectivos fundacionais co paso do tempo? Son homoxéneas todas as entidades galegas da diáspora, e se non é así porque se trata homoxeneamente?...

Poderían xurdir formulando centos e centos de preguntas pero para non nos estender moito cabe responder co presente. Analizando por enriba en asociacionismo galego na diáspora podemos concluír que moitas entidades tiñan un obxectivo fundacional que se foi transformando e que terá que transformarse así como se transforme a sociedade. Incluír á xuventude no relevo xeracional das directivas ten que ser claro e contundente dado que se non existe ese relevo cae na ruptura e desaparición desta, con iso non quero dicir que haxa que elixir xuntas directivas só formadas por mozos senón que se inclúan pouco a pouco xuventude con voz e voto para que o día de mañá teñan experiencia ao coller as rendas da entidade.

Adaptar as actividades culturais aos tempos actuais, iso non quere dicir ruptura coa tradición senón adaptala aos tempos ou ben á sociedade receptora da actividade.

A influencia que teñen as leis sobre as entidades é grande e diverxente, por iso téñense que adaptar neste caso pola propia administración galega aos tempos e necesidades das comunidades galegas en exterior; dado que as resposta das comunidades galegas na diáspora cara a Galicia é clara e contundente, polo menos no caso catalán xa que é un dos principais turistas e investidores de Galicia (v.g. segundas residencias, grande aumento da poboación galega por parte dos emigrados nos meses de xullo e agosto, pagamento de impostos no lugar de orixe como IBI...)

Por último, sen rematar de responder a toda a ringleira de preguntas expostas ou outras tantas que se poderían expoñer, sendo sintético na conclusión poderíamos dicir que as entidades galegas na diáspora teñen que facer un esforzo de adaptación ao tempo e ao espazo no que se encontran, pero a administración galega ten que facer ese mesmo esforzo de adaptación como por exemplo:

- Lei de subvencións, con excepcións de discriminación positiva.
- Estudo económico da influencia das comunidades galegas da diáspora sobre Galicia.
- Creación do Museo da Emigración por parte da emigración, no que se conte a capacidade de sacrificio das comunidades galegas coa súa terra de orixe, ou tan simple como a historia destas.
- Etcétera.

O futuro é adaptarse ao tempo e ao medio no que está situada a entidade, pero non tan só a entidade ten que facer ese esforzo se non que tamén o ten que facer a terra de orixe, no noso caso A Nosa Querida Galicia.

Centro Galego de Barcelona.

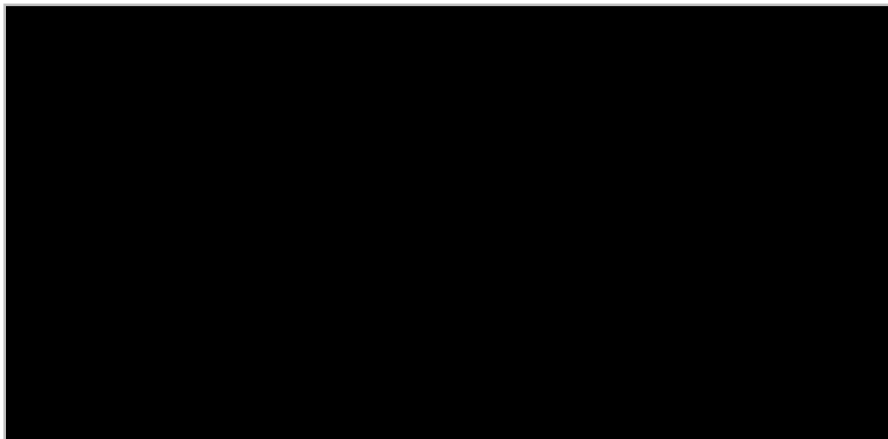
O PAPEL DAS ASOCIACIONES DE EMPRESARIOS GALEGOS NO EXTERIOR

Introducción.

A "Diáspora Galega", como adoita referirse a aquelas xeracións de galegos e os seus descendentes que emigraron cara a novos destinos principalmente a mediados do século XX e que permanecen fóra de Galicia na actualidade, está integrada ás sociedades que a recibiron. É protagonista do desenvolvemento económico deses países e en moitos casos algún dos seus membros asumiu responsabilidades políticas, liderando proxectos e comunidades, polo que non resulta difícil encontrar Presidentes ou Ministros de Estado que se mostran orgullosos da súa orixe.

As autoridades recoñecérona historicamente, máis alá da natural consideración por ser cidadáns galegos, como o indica o artigo 3. Do "O Estatuto de Autonomía de Galicia", senón tamén pola súa contribución ao desenvolvemento da Comunidade Autónoma naqueles tempos de crise, onde moitos emigrantes galegos solucionaron cos seus aforros, importantes melloras na súa terra natal. E á inversa, cando os ciclos económicos os afectaron foron considerados en plans específicos de axuda e acollidos novamente. Esta relación simbiótica, onde ambas as dúas partes se beneficiaron mutuamente, evolucionou principalmente ao ritmo dos acontecementos económicos; e hoxe encontrámonos nunha conxuntura onde a diáspora galega pode desempeñar novamente un papel estratéxico.

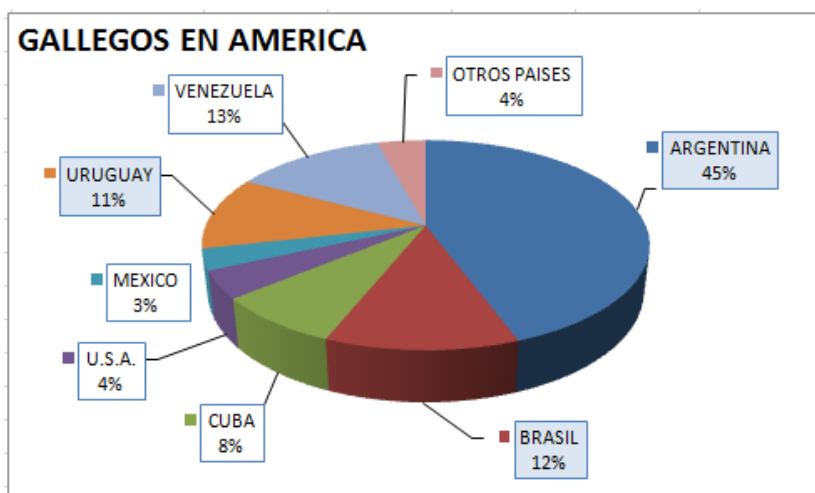
A poboación de Galicia é 2.778.913 habitantes¹⁰, e os galegos no exterior equivalen a un 16% desa cifra.¹¹ Tamén é interesante ter presente como se distribúe este número. A maior cantidade de galegos no mundo está, como é sabido, en América (344.760 -77%) e dentro dela a súa distribución pode verse no gráfico seguinte.¹²

¹⁰ Instituto Galego de Estatística - <http://www.ige.eu>

¹¹ Instituto Nacional de Estatística (INE) - Padrón de españois residentes no estranxeiro (PERE) <http://www.ine.es>

¹² Información obtida do INE www.ine.es (PERE)

Polo pronto, o MERCOSUR concentra o 68% só considerando os estados parte. Agora, se o parlamento paraguaio aprobase o acceso de Venezuela ao bloque, entón esa porcentaxe chegaría ao 81% dos galegos en América.

O IGAPE (Instituto Galego de Promoción Económica)¹³ dende fai xa un tempo veu traballando en coordinación coas Asociacións de Empresarios Galegos, como unha base alternativa sobre a que apoiar o proceso de internacionalización das empresas galegas. As trece asociacións rexistradas á data son: 4 en España, 1 en Portugal e 8 en América (1 Arxentina, 2 Brasil, 1 Estados Unidos, 1 México, 1 Rep. Dominicana, 1 Uruguaí e 1 Venezuela).

En Outubro do 2010 subscribiuse un convenio entre ambas as dúas partes cuxa vixencia é ata o 31/12/2013, e onde se establecen entre os seus considerandos conceptos de fondo que subxacen tamén ao Proxecto de Lei da Galleguidade que nos convoca,

- (Pág.2) *EXPOÑEN...* 3ro. *Que ás administracións de ámbito local, autonómico e central, así como asociacións e centros galegos non exterior, teñen realizado importantes esforzos por preservar a identidade e a solidariedade entre Galicia e os galegos do exterior, conseguindo importantes resultados neste eido.*

...4to. *Que os asinantes do presente convenio entenden que os negocios, unidos á cultura e á solidariedade, poden contribuír a manter non tempo a identidade interxeracional entre os galegos e alcanzar así unha dimensión internacional que por separado non é posible.*

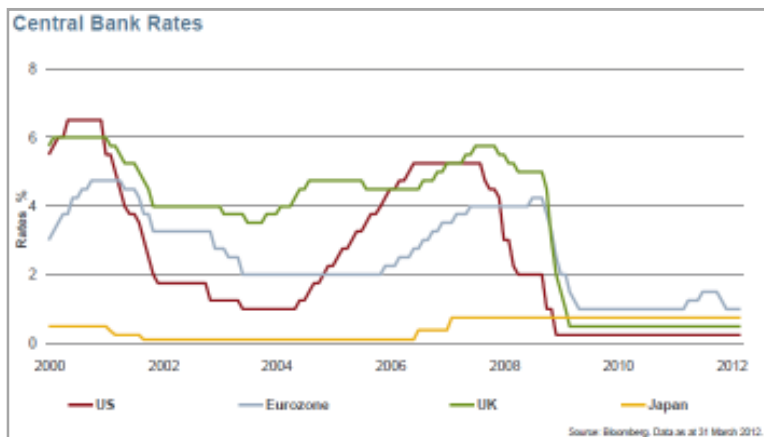
Enmarcado nestes antecedentes, o traballo estará enfocado en compartir unha experiencia asociativa, emprendedora e de esencia galega, nun mundo que hoxe nos enfrenta a encrucilladas importantes e difíciles de resolver.

¹³ <http://www.igape.es/>

Análise de situación–DAFO

CONTEXTO MACROECONOMICO

As taxas dos principais Bancos Centrais están nos niveis históricos máis baixos, para soste o crecemento económico; e non se espera que haxa cambios a curto prazo.

Aínda que as cifras referidas a prognósticos sempre están condenadas á obsolescencia na medida de que os acontecementos diarios inflúen neles, consideramos que contribúe a enmarcar

este traballo referirnos a algunhas.

De acordo ao informe do F.M.I (*Abril 2012*), o crecemento económico global estímase en 3,5% para o 2012 e 4,1% para o 2013. Non obstante, as economías desenvolvidas crecerían 1,4% no 2012 e 2,0% no 2013; e as dos países emerxentes e en vías de desenvolvemento 5,7% no 2012 e 6,0% no 2013.¹⁴

No informe preliminar da OCDE (*Economic Outlook - Maio 2012*)¹⁵ menciónase que:

- o crecemento en Estados Unidos está a ser impulsado pola demanda do sector privado máis que do público, o horizonte fiscal pode verse comprometido a medio prazo para o que é prioritario un plan crible de longo prazo, obxectivo complicado en ano electoral;

- en Xapón o seu nivel de endebedamento require reformas estruturais para potenciar o crecemento;

- as economías emerxentes están a crecer sobre bases saudables, aínda que nalgúns casos a inflación pode ser un risco, así como tamén a aparición de "burbullas" no prezo dalgúns activos.

- na Zona Euro é onde se perciben os maiores riscos, problemas fiscais, desaxustes dos balances financeiros, eventuais cambios políticos por eleccións inminentes e desemprego. Os axustes estruturais deben facerse nun ámbito de escaso ou negativo crecemento económico que volve máis duras as medidas de consolidación fiscal que se propoñen. Isto pode retro alimentar un círculo vicioso implicando un alto e crecente endebedamento soberano, un afondamento da crise do sistema financeiro, un axuste fiscal maior e menor crecemento.

Así mesmo, mentres que a integración internacional do sistema financeiro representa unha ferramenta importante para mellorar a eficiencia e potenciar o crecemento, tamén o volve máis vulnerable fronte a unha crise.

Segundo algúns analistas financeiros, a recente elección do novo Presidente de Francia François Hollande e a súa clara oposición ás medidas de austeridade impulsadas ata o momento polo ex-presidente Sarkozy e as autoridades de Alemaña, agregan incerteza. Si se confirmase a

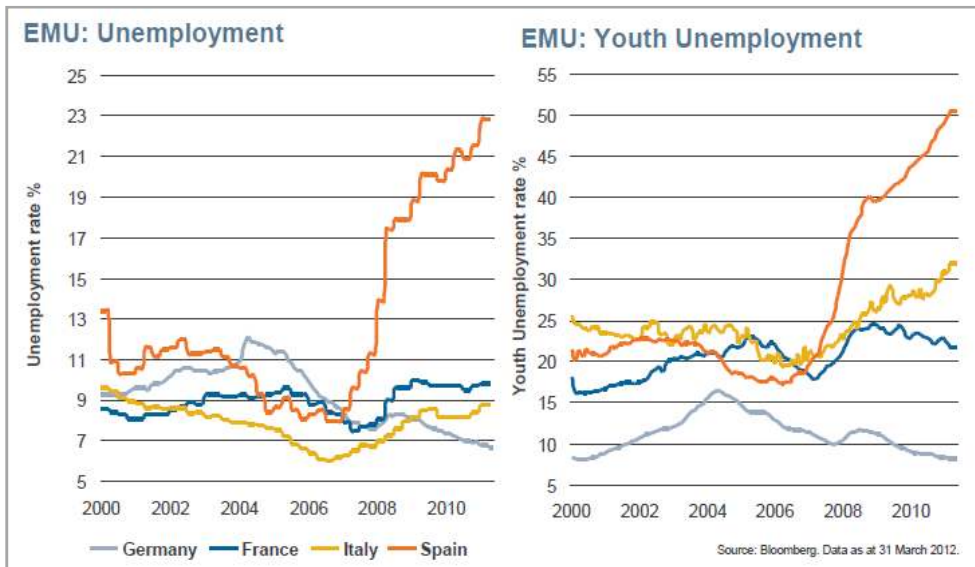
¹⁴<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/01/pdf/text.pdf>

¹⁵http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/economics/oecd-economic-outlook-volume-2012-issue-1_eco_outlook-v2012-1-en

súa maioría nas eleccións parlamentarias de Xuño en Francia, é probable que busque que o ECB (European Central Bank) desenvolva unha política monetaria máis activa para promover o crecemento. Non está claro cal pode ser o efecto se non está acompañado das necesarias reformas estruturais.¹⁶

Por outra parte, o desemprego na zona euro é unha consecuencia grave da crise. En especial para España, que ao peche do primeiro trimestre do 2012 se situou en 24,44%¹⁷ e onde a situación dos traballadores menores de 25 anos é por demais preocupante. A continuación, un panorama do tema en perspectiva coa rexión.

ESPAÑA - Tasa de paro por grupo de edad (%)¹⁸

	Menos de 25 años							De 25 a 74 años						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
España	19,7	17,9	18,2	24,6	37,8	41,6	46,4	7,7	7,3	7,0	9,8	15,9	18,0	19,4

A visión da OCDE¹⁹ respecto ao futuro inmediato de España formula unha contracción da súa economía, debido ao axuste fiscal e unha diminución do peso do sector privado na demanda interna. A súa expansión do comercio internacional e a mellora da súa competitividade permitiralle incrementar fortemente as súas exportacións. Non obstante, prevé unha caída do PBI do 1,6% no 2012 e do 0,8% no 2013; e o déficit orzamentario pasaría de 8,5% no 2011 a 3,3% no 2013.

²⁰ Unha observación interesante que xorde da devandita información, é a aposta forte ás exportacións (véxase o recadro vermello). Para contrarrestar a contracción da demanda interna espérase un protagonismo importante do comercio exterior.

Como resulta natural, a estrutura do PBI nos países máis fortes do bloque botan outras conclusións.

¹⁶ www.riverfrontig.com - Europe Rejects Austerity; ECB Warming Up Printing Press, Michael Jones-CFA.

¹⁷ www.ine.es,

¹⁸ http://www.ine.es/daco/daco42/daco4211/epa_lfs.htm

¹⁹ http://www.oecd.org/document/6/0,3746,en_2649_37443_45270278_1_1_1_37443,00.html

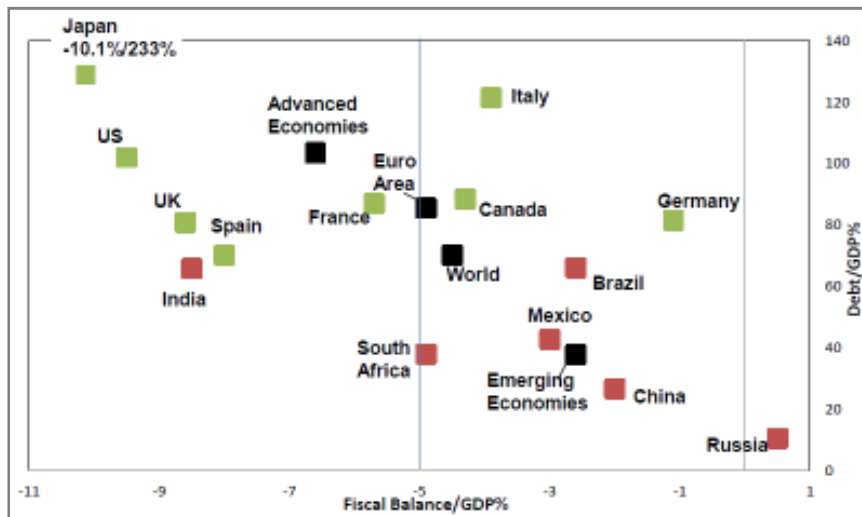
²⁰ OCDE (*Economic Outlook* - Maio 2012)

²¹ A situación de España en canto ao seu nivel de endebedamento e déficit fiscal non é moi diferente aos das economías desenvolvidas. o cal non debe deixar de preocupar ás autoridades competentes.

**Contributions to changes in real GDP
in other OECD countries (cont'd)**
As a per cent of real GDP in the previous period

	2010	2011	2012	2013
Spain				
Final domestic demand	-1.0	-1.7	-5.2	-2.4
Stockbuilding	0.0	0.0	-0.1	0.0
Net exports	0.9	2.5	3.7	1.6
GDP	-0.1	0.7	-1.6	-0.8
France				
Final domestic demand	0.8	1.0	0.7	0.9
Stockbuilding	0.7	0.8	-0.7	0.0
Net exports	0.1	0.0	0.6	0.3
GDP	1.6	1.7	0.6	1.2
Germany				
Final domestic demand	1.5	2.2	1.2	1.9
Stockbuilding	0.6	0.0	-0.1	0.0
Net exports	1.4	0.8	0.1	0.0
GDP	3.6	3.1	1.2	2.0

²¹ www.bloomberg.com

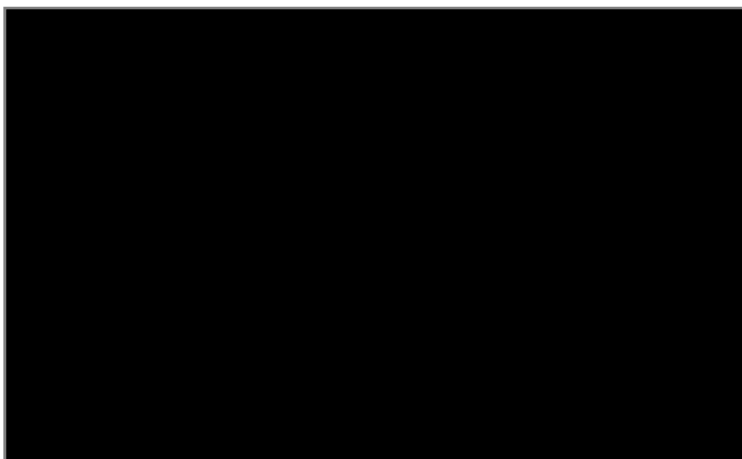

Galicia.

Neste contexto, Galicia orienta as súas políticas de desenvolvemento económico con forte énfase na Internacionalización da empresa galega, apoiándose en programas deseñados para tales efectos como as plataformas comerciais PEXGA levadas adiante pola CEG (Confederación de Empresarios de Galicia) ou o convenio xa mencionado coas Asociacións de Empresarios Galegos no Exterior, entre outras ferramentas.

Comercio exterior e intracomunitario segundo seccións e capítulos TARIC, áreas e países (Miles de euros)				
Galicia				
2011	Exportacións/ Expedicións		Importacións/ Introducións	
Total	17.536.707		14.065.138	
Zona Euro	11.306.856	64,5%	5.631.078	40,0%
Alemania	703.792	4,0%	688.519	4,9%
Francia	4.885.411	27,9%	2.004.145	14,2%
China	136.429	0,8%	534.612	3,8%
Estados Unidos	369.642	2,1%	451.828	3,2%
América Latina	709.173	4,0%	1.754.935	12,5%
MERCOSUR	308.164	1,8%	359.516	2,6%
Uruguay	20.106	0,1%	6.194	0,0%

Elaboración IGE a partir dos ficheiros proporcionados pola Agencia Estatal de Administración Tributaria.
Os datos do ano 2011 son provisionais
I.G.E. - Instituto Galego de Estatística

Como resulta da análise do cadro adxunto, dada a forte dependencia do intercambio comercial coa zona euro (64% das exportacións), é imprescindible continuar cos esforzos para posicionar a marca GALICIA no resto do mundo e aproveitar as sinerxías naturais que a diáspora galega ofrece, principalmente en Latinoamérica.

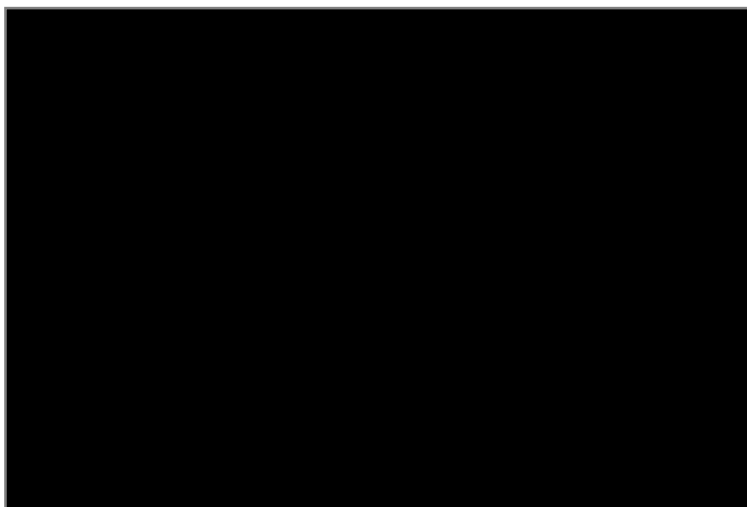
O desemprego en Galicia, é un pouco menor que as cifras do país no seu conxunto, pero chega ao 20,2%.²² A distribución do desemprego por idades e niveis educativos, axuda a comprender a dimensión social do problema.

²²<http://www.ige.eu/web/index.jsp?paxina=001&idioma=gl>

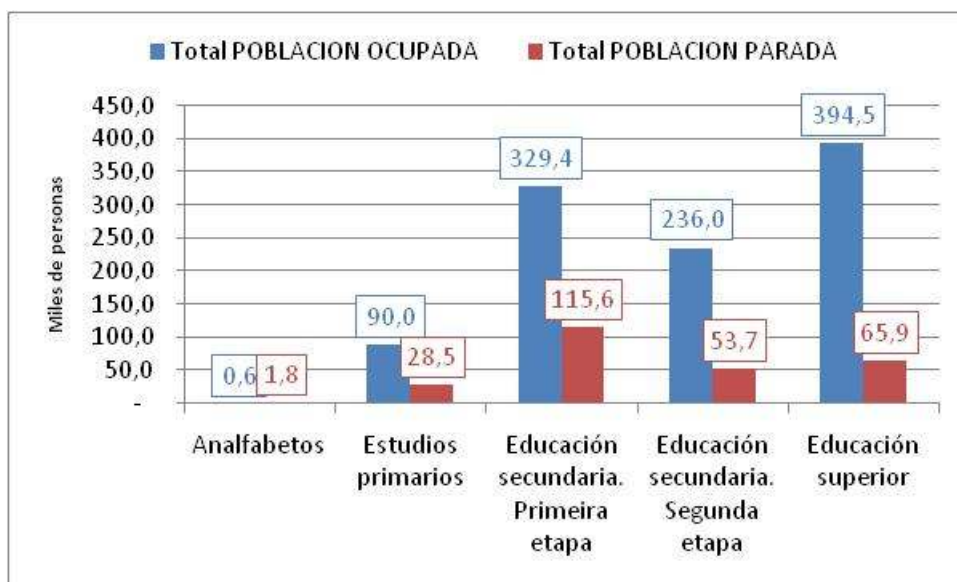

Algúns comentarios que xorden da análise desta información:

- case a metade de parados que xa traballaron, busca emprego hai máis dun ano. E o 86% deles teñen menos de 54 anos.
- hai aprox. 18.500 persoas que buscan o seu primeiro emprego.
- case a totalidade dos parados con menos dun ano sen traballar pertencen ao sector privado.
- do total de parados que levan sen traballar menos dun ano, un 15,3% proveñen da Industria en xeral, 15,0% da Construción, 12,1% do sector Hoteleiro e 12% do Comercio.

- non encontramos información que cruce as variables: tempo sen traballar e nivel de estudo, non obstante o 89% dos parados ten como mínimo Educación Secundaria (Primeira Etapa).

Dende o noso punto de vista existe en América Latina unha enorme oportunidade, por todo o que falamos respecto ao desenvolvemento previsible dos países emerxentes e a súa necesidade de investimento en temas de infraestrutura, enerxías alternativas e negocios vinculados ao aumento da demanda interna, derivados de cambios estruturais na orde socioeconómica froito dun período sostido de mellora do ingreso per cápita.

O FMI estima un crecemento para estes países do ámbito do 4% para o 2012 e 2013.

	Real GDP			Consumer Prices ¹			Current Account Balance ²			Unemployment ³		
	2011	Projections		2011	Projections		2011	Projections		2011	Projections	
		2012	2013		2012	2013		2012	2013		2012	2013
North America	2.0	2.2	2.5	3.1	2.3	2.0	-3.0	-3.1	-2.9	...	...	...
United States	1.7	2.1	2.4	3.1	2.1	1.9	-3.1	-3.3	-3.1	9.0	8.2	7.9
Canada	2.5	2.1	2.2	2.9	2.2	2.0	-2.8	-2.7	-2.7	7.5	7.4	7.3
Mexico	4.0	3.6	3.7	3.4	3.9	3.0	-0.8	-0.8	-0.9	5.2	4.8	4.6
South America⁴	4.8	3.8	4.3	7.8	7.4	7.0	-1.0	-1.9	-2.0	...	...	...
Brazil	2.7	3.0	4.1	6.6	5.2	5.0	-2.1	-3.2	-3.2	6.0	6.0	6.5
Argentina ⁵	8.9	4.2	4.0	9.8	9.9	9.9	-0.5	-0.7	-1.1	7.2	6.7	6.3
Colombia	5.9	4.7	4.4	3.4	3.5	3.1	-2.8	-2.7	-2.4	10.8	11.0	10.5
Venezuela	4.2	4.7	3.2	26.1	31.6	28.8	8.6	7.4	5.6	8.1	8.0	8.1
Peru	6.9	5.5	6.0	3.4	3.3	2.6	-1.3	-2.0	-1.9	7.5	7.5	7.5
Chile	5.9	4.3	4.5	3.3	3.8	3.0	-1.3	-2.4	-2.4	7.1	6.6	6.9
Ecuador	7.8	4.5	3.9	4.5	5.7	4.8	-0.3	0.5	0.6	6.0	5.8	6.2
Uruguay	5.7	3.5	4.0	8.1	7.4	6.6	-2.2	-3.6	-3.2	6.1	6.0	6.0
Bolivia	5.1	5.0	5.0	9.9	4.9	4.5	2.2	1.6	1.1	...	...	...
Paraguay	3.8	-1.5	8.5	6.6	5.0	5.0	-1.2	-3.5	-1.4	5.6	5.8	5.5
Central America⁶	4.7	4.0	4.0	5.6	5.3	5.2	-6.9	-6.9	-6.7	...	...	...
Caribbean⁷	2.8	3.5	3.6	7.2	5.5	5.2	-3.5	-3.6	-3.7	...	...	...
<i>Memorandum</i>												
Latin America and the Caribbean ⁸	4.5	3.7	4.1	6.6	6.4	5.9	-1.2	-1.8	-2.0	...	...	...
Eastern Caribbean Currency Union ⁹	-0.2	1.5	2.2	3.4	3.5	2.4	-19.9	-21.4	-20.5	...	...	...

¹Movements in consumer prices are shown as annual averages. December–December changes can be found in Tables A6 and A7 in the Statistical Appendix.

²Percent of GDP.

³Percent. National definitions of unemployment may differ.

⁴Also includes also Guyana and Suriname.

⁵Figures are based on Argentina's official GDP and consumer price index (CPI-GBA) data. The IMF has called on Argentina to adopt remedial measures to address the quality of the official GDP and CPI-GBA data. The IMF staff is also using alternative measures of GDP growth and inflation for macroeconomic surveillance, including data produced by private analysts, which have shown significantly lower real GDP growth than the official data since 2008, and data produced by provincial statistical offices and private analysts, which have shown considerably higher inflation figures than the official data since 2007.

⁶Central America comprises Belize, Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua, and Panama.

⁷The Caribbean comprises Antigua and Barbuda, The Bahamas, Barbados, Dominica, Dominican Republic, Grenada, Haiti, Jamaica, St. Kitts and Nevis, St. Lucia, St. Vincent and the Grenadines, and Trinidad and Tobago.

⁸Latin America and the Caribbean comprises Mexico and economies from the Caribbean, Central America, and South America.

⁹Eastern Caribbean Currency Union comprises Antigua and Barbuda, Dominica, Grenada, St. Kitts and Nevis, St. Lucia, and St. Vincent and the Grenadines as well as Anguilla and Montserrat, which are not IMF members.

DAFO - Debilidades, Ameazas, Fortalezas e Oportunidades.

Á luz do feito ata o momento e as consideracións de conxuntura que formulamos, podemos esquematizar estratexicamente a nosa visión ao respecto deste xeito,

DEBILIDADES	FORTALEZAS
Información disponible en la web respecto a las asociaciones en el exterior no está actualizada y la difusión de la misma entre los empresarios gallegos no es visible.	Existencia de la Red de Empresarios y Profesionales Gallegos en el Exterior y de programas orientados a la promoción de negocios en el exterior (PEXGA). Convenio vigente con el IGAPE.
Falta de Interacción con las Entidades y Programas cuya finalidad es la búsqueda de oportunidades en el exterior para las empresas gallegas.	Claro sentimiento de pertenencia de la colectividad empresarial gallega en el exterior y sus descendientes.
Disímiles Capacidades Operativas de las Asociaciones en el Exterior.	Simpatía natural hacia Galicia de autoridades con esa ascendencia o con vinculación con la inmigración gallega o española.
Coordinación con las Oficinas Comerciales o delegaciones en el exterior para recibir misiones o visitas de empresarios de España.	Inventario de Conocimientos en sectores económicos ampliamente desarrollados en Galicia.
Escasa experiencia en comercio internacional de las PYMES, parte importante del tejido empresarial gallego.	Posicionamiento del empresariado gallego en las economías emergentes, que combina experiencia y conocimiento y que facilita la inserción en los mercados locales.
AMENAZAS	OPORTUNIDADES
Ausencia de Transición Generacional en los cuerpos directrices de las Asociaciones.	El efecto de las nuevas tecnologías en la productividad de las comunicaciones.
Efecto de las crisis sobre los recursos presupuestales, destinados a promover el asociacionismo gallego en el exterior.	Aprovechamiento de los recursos existentes en Galicia (IGAPE) en materia de formación y apoyo a los emprendedores.
Desestímulo de los miembros de la Diáspora a participar por falta de Proyectos y Actividades que promuevan la interacción con Asociaciones de distintas regiones y Galicia.	Promover la marca GALICIA entre las nuevas generaciones en el exterior, en eventos, ferias, visitas comerciales; asociándola con expresiones culturales de la juventud gallega, además de lo tradicional.
La pérdida del arraigo a la colectividad, por el apego a las costumbres locales y la desaparición de los emigrantes nacidos en Galicia, y por consiguiente la desvalorización afectiva de la marca.	Acercar la Universidad Gallega a los jóvenes de la diáspora para potenciar los lazos con Galicia, la inclusión generacional y la fidelización a la marca.
Descrédito de los mecanismos implementados para potenciar los negocios en el exterior de parte de los interesados, por falta de eficiencia y efectividad.	Escasez de mano de obra especializada en sectores estratégicos para ciertos países en proceso de desarrollo.
Incertidumbre con respecto a las políticas comerciales de algunos Estados que afecten el grado de apertura de los mercados.	Coyuntura favorable en América Latina para explorar intercambios comerciales u oportunidades de inversión.
	Propiciar la generación de Nuevos Emprendedores en el exterior, permitiendo que compitan por el auspicio de sus proyectos con la marca GALICIA o por el acceso a Business Angels.
	Interrelación con las oficinas comerciales de las embajadas o delegaciones para identificar empresarios gallegos y sumarlos a la Red, mejorando su potencial.

AEGU - Asociación de Empresarios Galegos do Uruguai

22 ANOS DE ACTIVIDADE COMPROMETIDA E PROFESIONAL.

Talvez unha característica a resaltar da nosa organización é a súa permanente inquietude, promovida polos seus socios, xeradora de proxectos de negocios que os teñen compracido (actividades agropecuarias colectivas ou grupos de afinidade que desenvolveron ideas en conxunto, actividades empresariais levadas adiante por mozos emprendedores e outros exemplos de cooperación e solidariedade ao servizo dos negocios.), e executora de plans de actividades ambiciosos (Programas de Formación para Mozos e Mulleres Emprendedoras, Capacitación Empresarial en temas de interese Xerencial, Informes de Conxuntura Económica e Talleres de Planificación de Empresas Familiares, entre outros.)

Podemos falar da súa historia recordando o seu protagonismo na organización e/ou participación nunha infinidade de Xornadas, Congresos, Seminarios e Encontros Empresariais realizados en Uruguai ou na rexión e tamén en España. A súa participación no Primeiro Encontro de Empresarios Galegos en Rede (Xaneiro 2008) recórdase especialmente porque estivo marcada pola obtención dos tres premios que outorgaba a organización do evento a proxectos presentados polos participantes. En xeral, sempre foi a delegación máis numerosa e recolleu eloxios pola súa participación e contribución co logro dos obxectivos de cada evento.

Recentemente, a Comisión Directiva decidiu reformular a vixencia da súa **Misión e Visión**, como un exercicio de reafirmación ou revisión dos horizontes cara aos que navegaba AEGU. Como resultado final do traballo realizado nese Taller, repensamos os nosos obxectivos en función das novas definicións ás que se arribou.

VISION

Ser una asociación empresarial de referencia, por su calidad, eficiencia y eficacia de los servicios que presta; promoviendo el espíritu emprendedor en el marco de sus valores: honestidad, solidaridad, responsabilidad y profesionalismo; facilitando el logro de los objetivos profesionales y personales de nuestros asociados y sus familias; y colaborando con el crecimiento y desarrollo de Uruguay y de Galicia.

MISION

- Facilitar y promover el crecimiento económico y desarrollo comercial de empresarios y emprendedores vinculados con Galicia.
- Propiciar el relacionamiento con colegas, autoridades e instituciones nacionales e internacionais, y la difusión de sus objetivos.
- Contribuir, a través del asesoramiento, la capacitación, la información y el desarrollo de actividades empresariales, con la promoción del espíritu emprendedor.
- Favorecer la unión, el conocimiento mutuo y la cooperación entre sus miembros, atendiendo a los valores éticos y de responsabilidad social propios del colectivo.

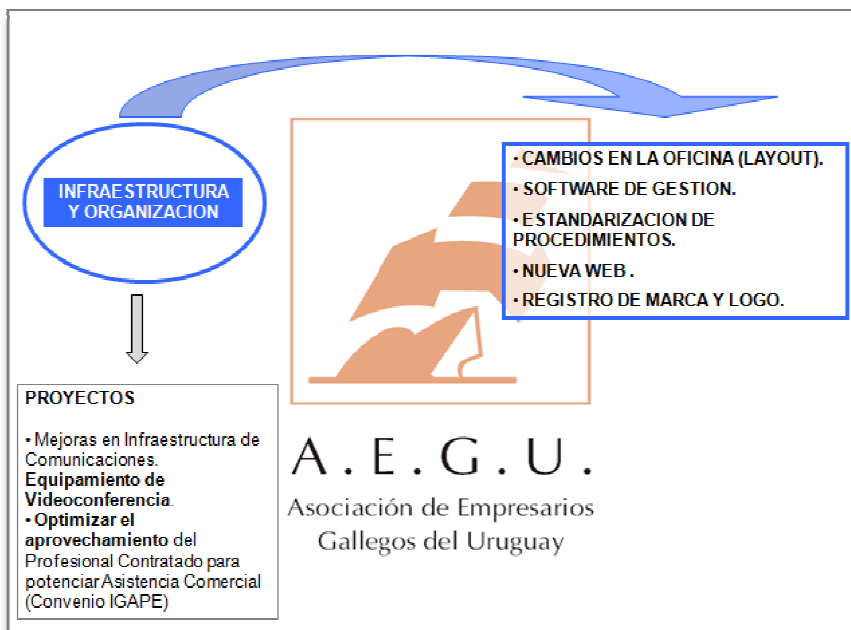

E así, precisamos **METAS** que respondían a aspectos da nosa **MISION** sobre os que debiamos planificar accións a aplicar en certas **ÁREAS**, cuxos resultados nos achegasen ao logro dos obxectivos formulados.

Por iso, definimos catro: Adaptación ás Novas Metas ou dito doutro modo, a preparación do campo, Promoción de Plataforma Comercial, Contribución e Crecemento e Inter relación.

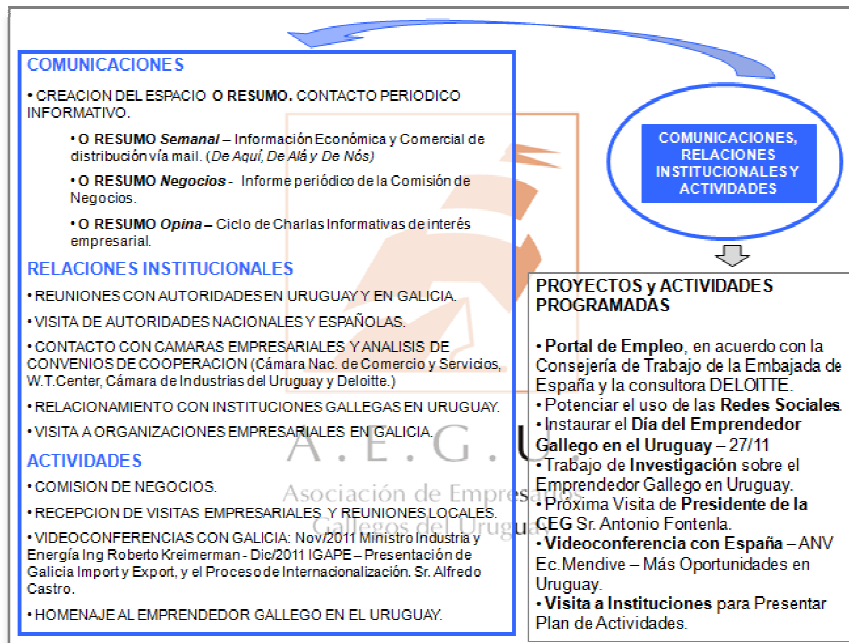
Adaptación ás Novas Metas, para estar preparados axeitadamente aos novos desafíos, foi necesario adaptarnos tecnoloxicamente, redefinir a distribución da oficina e protexer a marca e logo da asociación.

Temos un obxectivo transcendente que é a optimización do recurso técnico dispoñible para a asistencia comercial. Promoción de Plataforma Comercial, debemos traballar sobre a área das Comunicacions, as Relacións Institucionais e programar as Actividades con ese matiz.

Nese camiño, creamos O RESUMO como un espazo de comunicación que nos mantívese presentes, brindando información periódica, *De Aquí, De Alá e De Nós*. A firma de convenios de colaboración coas principais organizacións empresariais do país (CIU, CNCS, WTCenter) foi un paso necesario para consolidar as relacións no ámbito local.

Buscamos estreitar os lazos de amizade e cooperación con outras Institucións emblemáticas da colectividade en Uruguai. E o máis emotivo e reconfortante, sen dúbidas, foi a Homenaxe ao Emprendedor Galego no Uruguai que realizamos en decembro do 2011²⁴, na sede do Centro Galego de Montevideo. O testemuño de dúas xeracións e un marco histórico brindado polo Prof. Carlos Zubillaga recoñecido coñecedor da Emigración Galega, constituíron un xusto recoñecemento.

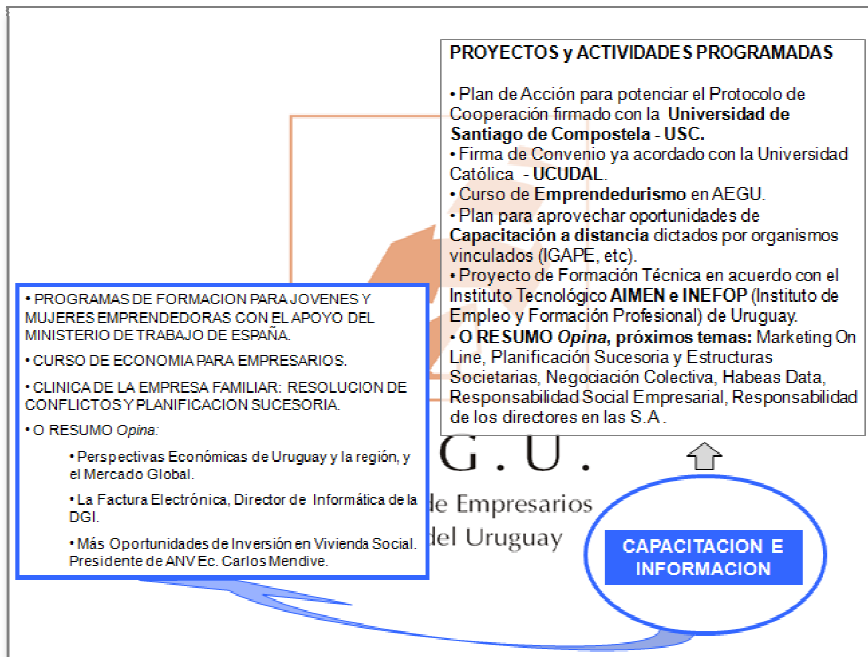
Na mesma liña nos formulamos como proxecto, o establecemento do Día do Emprendedor Galego no Uruguai como tributo a unha forma de ser absolutamente incorporada á idiosincrasia nacional. E eliximos o 27 de novembro como tal, o día do aniversario de AEGU.

A interesante presentación que o Prof. Zubillaga realizara aquel día, impulsounos a pensar en propiciar un traballo de investigación histórica acerca da presenza do emprendedor galego no Uruguai e a súa contribución ao desenvolvemento económico, que culmine coa publicación dun libro sobre o tema, e sexa unha achega ao acervo cultural da nosa colectividade no país; e niso estamos a traballar.

A realidade económica e social do Uruguai determinou que o nivel de desemprego alcanzase niveis mínimos (Marzo 2012 -5,3%)²⁵; a demanda de recursos humanos cualificados, en especial dalgunhas áreas técnicas, influenciada por un volume de investimento estranxeiro directo historicamente alto, xurdiu como un novo obstáculo ao crecemento sostido. Por ese motivo, e en conxunto coa Consellaría de Traballo da Embaixada e Deloitte, estamos a delinear un Portal de Empleo que nos permita ofrecer dende a web de AEGU, oportunidades a españois que vexan nisto unha alternativa de traballo nova.

²⁴http://www.aegu.org.uy/index.php?option=com_content&view=article&id=134%3Ahomenaje-ao-emprendedor-galego&catid=39%3Anoticias-de-nos&Itemid=198&lang=en

²⁵<http://www.uruguayxxi.gub.uy/monitor-macro/>

Contribución, é algo que sempre caracterizou a AEGU ao longo da súa historia, e é unha meta fundamental. A partir destas accións, tamén se xera valor agregado aos nosos socios. A área sobre a que debemos traballar é a Capacitación e Información.

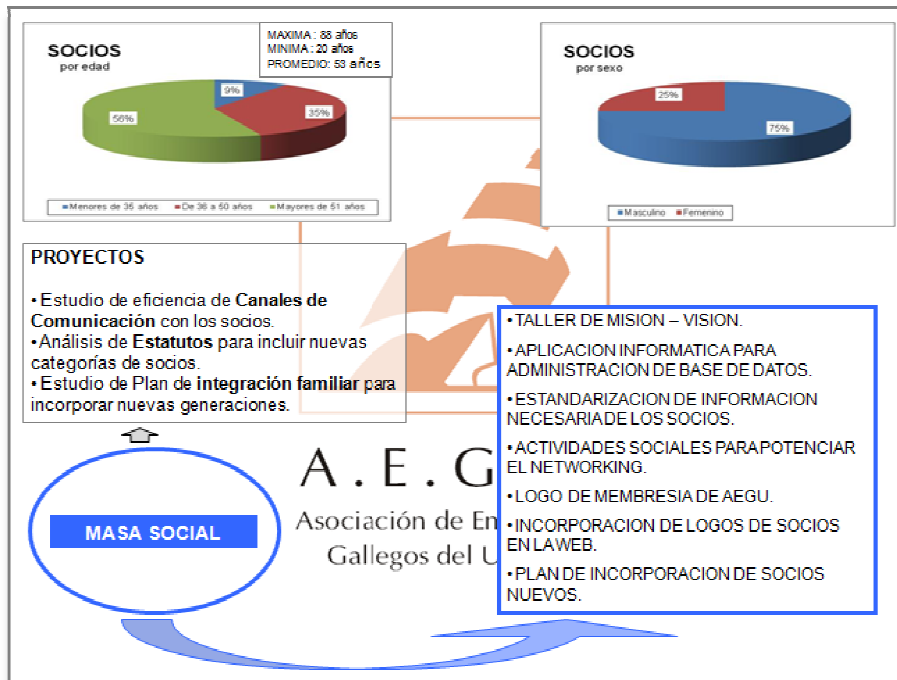
Aquí conflúen os convenios coas universidades (USC e UCU Universidade Católica do Uruguai), institutos tecnolóxicos, as conferencias e seminarios sobre temas específicos da actividade empresarial, que os circunscribimos ao Ciclo de Charlas Informativas de interese empresarial, O RESUMO *Opina*.

O acordo asinado co Instituto Tecnolóxico de AIMEN permítenos ofrecer capacitación de nivel técnico para que organismos gobernamentais orientar o devandito recurso, mellorando a exposición de AEGU e xerando unha oportunidade para o Instituto.

A firma do Protocolo Marco de Cooperación coa USC - Universidade de Santiago de Compostela, representa para AEGU un fito histórico. A posibilidade de ser o medio a través do cal a USC sexa protagonista na rexión, entusiámanos enormemente. Pode a ser unha ferramenta de atracción das novas xeracións á Colectividade e un eficiente mecanismo de fidelidade coa marca GALICIA. Montevideo como capital do Mercosur está rodeado, como dixemos, do 68% da diáspora galega que perfectamente pode constituírse nun mercado con natural predilección pola USC como Universidade, símbolo da Galeguidade. O Centro de formación de AECID en Montevideo foinos ofrecido xa, para realizar actividades en conxunto.

Do mesmo modo, o curso de Emprendedurismo é un obxectivo ansiado e traballaremos para que poidamos levalo adiante co apoio da USC. Ademais de formar aos novos emprendedores, interézanos que os seus Plans de Negocios sexan confrontados cun grupo de socios empresarios que poderían transformarse en *Negocio Angels* e contribuír con capital de risco para que se concreten. Participar en competencias de emprendedores organizadas por Galicia, poderían ser elementos que aglutinen emprendedores mozos.

Crecemento e interrelación.
Definitivamente queremos que a Masa Social de AEGU creza e se fortaleza o seu sentido de pertenza. Para iso, investimos en saber máis acerca do noso socios; creamos un logo de membresía, optimizamos as comunicacións e organizamos eventos que faciliten o *networking*.

O noso desafío agora é analizar novas modalidades de afiliación, que recoñezan as variantes que a realidade nos impón no día a día, e impulse a incorporación das xeracións de mozos descendentes. Estudaremos o estatuto para buscar os mellores camiños cara a iso.

Características dos nosos socios:

- O 25% son mulleres.
- 44% son menores a 51 anos. A media de idade é 53 anos.
- O 50% dos integrantes da Comisión Directiva ten menos de 50 anos.
- O PBI (2011) de Uruguai distribúese así por sectores económicos: Primario 8.7%, Industrial 11,3% e Servizos 80%. Os nosos socios responden a esta clasificación: Primario 4,4%, Industrial 23% e Servizos 72,6%

Conclusión.

Hoxe no século XXI, a realidade enfróntanos a novos desafíos e tamén pon nas nosas mans novas ferramentas. Os avances tecnolóxicos cambiaron radicalmente o noso concepto de distancia, as comunicacións volvéronse inmediatas e a industria do coñecemento transformouse no pilar fundamental do desenvolvemento dos países.

Ao mesmo tempo, o contexto económico agréganos un obstáculo máis e impúlsanos á busca de solucións enxeñosas.

Ante este panorama as Asociacións de Empresarios Galegos teñen unha responsabilidade ineludible, contribuír a xerar as condicións que permitan a transcendencia das organizacións, a formación dos novos emprendedores, a adopción de políticas de responsabilidade social e o mantemento dos valores propios dunha colectividade que se caracterizou historicamente polo seu esforzo, puxanza e solidariedade.

Son ademais "constructores de pontes", facilitadores do intercambio económico e cultural, e tamén custodios dun xeito de facer negocios cimentada na confianza, xusta recompensa por un comportamento fiel aos seus principios: traballo e honestidade.

E nesa liña, un camiño de ida e volta que integra coñecementos, experiencias e oportunidades.

AEGU Asociación de Empresarios Gallegos del Uruguay